

K

ALEJDOSZKÓP

ALEIDOSCOPE

Székely F. Kinga: Életfa. Olaj

Tel: 416 - 391 - 1290

www.resumesolutions.ca

CANADA'S LEADING RESUME WRITING, INTERVIEW & CAREER COACHING EXPERTS

- ◆ Resume Writing Services
- ◆ Cover Letter Writing
- ◆ Interview Coaching
- ◆ Career Coaching

A professionally written resume multiplies your chances to land the position you want. Let our Certified Writers and Coaches work for you!

WE OFFER

RESUME SERVICES

YOUR RESUME WILL...

- ◆ Look impressive
- ◆ Be Easy to Read
- ◆ Catch the Recruiter's Eye
- ◆ Dramatically Increase Your

Chances to Gain Winning Interviews

CAREER COACHING is a confidential, facilitative process that guides you through the journey of getting from RIGHT NOW to WHERE YOU WANT TO BE in your career. Career Coaching encourages and motivates you to pursue whatever action you need to take to achieve your career goals.

Our writers have composed 1000s of resumes for clients ranging from new graduates to senior executives, and are expert of handling complex issues such as gaps in employment, age discrimination, and career changes.

INTERVIEW COACHING

- ◆ Reduce Interview Anxiety
- ◆ Manage Awkward Questions
- ◆ Learn Effective Body Language
- ◆ Convey Strength and Values
- ◆ Solidify Job Offers

GET YOUR DREAM JOB NOW! Tel: 416 - 361 - 1290 info@resumesolutions.ca www.resumesolutions.ca

Celebrating 50 Years in Kensington Market

Building on a retail tradition that began in 1958, Tom's Place is a constant in the ever-changing world of fashion, proving that quality and value are always in style. What began as a bargain second hand store, is now one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

First floor specials: Men's Suits 4 for 1 Men's Sports Jackets 2 for 1

HOURS | M-W, 10-6 | Th-F, 10-7 | Sat, 9-6 | Sun, 12-5 190 Baldwin St. | Kensington Market (just west of Spadina) | Free Parking | 416-596-0297 | www.toms-place.com

This publication is financially assisted by
THE WAPPEL BRECKNER FOUNDATION

Fotó: Kun Emília

SZERKESZTŐI GONDOLATOK

Fesztiválok, sáttortáborozások, szabadtéri játékok, foci, úszás - és Isten tudja, hogy még mi mindenre van lehetőségünk ilyenkor, ezekben a meleg hónapokban! Kipirult, izzadságtól és a földről sebtiben felkapott gyümölcs édes levétől maszatos arcú kis kölykök hangos, vidám csatározását hallani mindenfelől - szép így az élet! Amióta olvastam D. Balázs Ildikó írását a Csíki Hírlapban, nem tudok azonban másra gondolni, csak arra a fiúcskára, aki nem élheti át ezeket az egyszerű, nyári örömeiket, mert tolószékhez van kötve. Minduntalan magam előtt látom hatalmas barna szemét, a szenvedésektől koravénült arcát és hallom szüleinek kétségbeesetten fuldokló imáit.

Kiről és miről is van szó?

Az erdélyi Gyimesközéplek-központú "sötétpataki Tankó Zsombor negyedik osztályt végzett kisfiú izomsorvadásban szenved, és állapota most már olyannyira megromlott, hogy immár egy éve menni sem tud... helyzetén egy összejtbeültetési műtét segíthet, amelyet Kijevben el is végeznének, ehhez azonban a családnak 11 ezer euróra van szüksége..." (erdely.ma)

2008. augusztus 6-án este 7:30-kor a torontói Magyar Kutúrközpontban jótékonyági **Kalejdoszokóp-estet** tartunk a kis Zsombor megsegítésére. Az est vendégei Nádudvary János és Király András fiatal budapesti újságírók, a 2006. okt. 23-i események fizikailag is bántalmazott résztvevői, akik vetítéses előadást tartanak az akkor történekről.

Dancs Rózsa

HIRDESSZEN A FOLYÓIRATUNKBAN! A HIRDETÉS MAGÁBAN FOGLALJA AZ ÉVI ELŐFIZETÉST

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
The opinion expressed in this publication are
not necessarily those of the publisher.

A TARTALOMBÓL - CONTENTS

Sajgó Szabolcs: tóparton esti hangok, mielőtt elmegyek, sötétben, elejti égszínét - versek	2-3
Szabolcs Sajgó: sounds of night by the lake, before I go away, in the dark, color dropped from the sky - poems	2-3
Wass Albert: Tizenhárom almafa (részlet)	4
Wass Albert-versek	7
Szendrei Ildikó: Wass Albert felfedezése	8
Balogh Boglár: Az amerikai lappantyú és a fejtógép, avagy a műfordítás bukatói	9
Albert Wass: I will be around you, somewhere	
Wass Albert: Valahol a közeletekben leszek - Ford. Balogh Boglár	9
Albert Wass: Man by the Side of the Road	10
Miksch Adrienn és Szokolay Gergely Torontóban	12
Adrienn Miksch and Gergely Szokolay	13
Dancs Rózsa: Történelmi időutazás a zene szárnyain	14
Ibi Kaslik: jim	15
Kaslik Ibi: jim (Ford. D. R.)	16
Tűz Tamás Mécs László költészetéről	16
Mécs László: A királyfi három bánata	17
László Mécs: The Prince's Three Sorrows (Transl. W. Kirkconnel)	17
Majláth Mária: CHAC Pool-parti Montréalban	18
An Attractive Website of the HUVAC	18
Varga Csaba: Egy nyelven beszélünk, csak ki-ki a maga módján	19
Pomogáts Béla: István király alakja a magyar költészetben	20
Vasadi Péter: István-zsoltár	22
Csabai János: Égig-érő ima	22
Veszely Ferenc: Határ nélküli népünk költője - Tamási Miklós	23
Christopher Adam: Canada's Hungarians as Reflected in the 2006 Census	24
Székely Kinga: Tavaszodik	26
Canadian Artist With Transylvanian Canadian Heritage	27
Kanadában Erdélyi magyarként - Székely Kinga festőművész...	28
Bárdossy Ildikó: Balogh János Fényes vonalak c. kiállításáról...	29
Babits Mihály: Örök kék ég a felhők mögött	31
Örkény István: Leltár; Örömhír	32
Susanna Sandy: Effective Resumé Writing for New Immigrants	32
Kati Reкаи: The 1930's - The Making of "The New Man"; The Golden Age; The Realm of Hungry Ghosts...;	33
The Shaw and Stratford Festivals	34

**"Egyetlen vágyam, hogy meggyógyuljak és
ötödik osztályos lehessek..." Tankó Zsombor**

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

Megjelenik kéthavonta - Published bimonthly

Előfizetés - Subscription: CA\$39.95/ year; Foreign: S\$50.00/ year

Publisher: **Kaleidoscope Publishing**

Elnök - **Telch György-George** - President

Főszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-Chief

Terjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Elérhetőség - Address: 122 Silas Hill Drive

Toronto, On, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: **rosacae@hotmail.com**

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

visit our website: **www.kalejdoszokop.com**

*KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy
Lexikona helyesírását követi

Sajgó Szabolcs

tóparton esti hangok

1.

néhány fénymorzsa még
víztükrön
parti szeméten

az a világ
lassan messzeségbe vész
száraz lábbal
el nem éred

a partot
nézd
egy hydroplan lesi

valahol egy kék ég
szárnyal
valahonnan belátni
tájaink

2.

parton ülök
kitépetten a mából
csattognak vitorlaszemfedők
micsoda világok
nyitják-csukják öleik
körülettünk

mielőtt elmegyek

hozd halkan
székedet
öledre még
ráhajolnék
mielőtt elmegyek

ne szólj
az őszi lombról
mesélj
virágos almaágról
mielőtt elmegyek

fülelj
a virradatra
semmit ne adj
a tűnő napra
mielőtt elmegyek

Szabolcs Sajgó

sounds of night by the lake

1.

a few morsels of light
shine on the mirrored surface of the lake
and on the trash on shore

that world
slowly fades into the void
unreachable
with dry feet

look
the shore is watched by
a hydroplane

somewhere a blue sky
is in flight
from above somewhere
our terrain is visible

2.

sitting on the shore
torn out of today
eyelids flapping like sails
what kind of worlds
open close and embrace
around us

before I go away

quietly bring
your chair over
so I may lay my head
on your lap
before I go away

don't say a word
about the falling leaves
tell me instead about the blooming
apple trees
before I go away

listen for the
coming of dawn
and ignore the
vanishing sun
before I go away

Sajgó Szabolcs

sötétben

kilenc manó kilenc felé
hordta szét az éjszakát
aludta ház aludt az őr
s a fa a fű a hangyadomb
nem látta senki hova tűnt
a vaksötét az árny világ
a girbegurba utakon
nem látta senki egyedül
a tükrös néma lusta ponty

mesének ennyi tán elég
a folytatást megtudhatod
ha hallgatod türelmesen
a ponty álmában mit fecseg
mikor az álma tükörén
a pikkelyén a fény ragyog

tudod a nap ha másnak süt
azért még mindig nap marad
az éjszaka csak anyaöl
gyermeke a virradat

elejti égszínét

milyen lusták ma
a lángok
milyen lassú ma
a fény
elunja álmát
az álom
elejti égszínét
a kék

Szabolcs Sajgó

in the dark

nine goblins nine ways
spread the night
sleeping houses sleeping guards
none saw as the trees
grass and anthills disappeared
in the blinding darkness
of the shadow world
and none saw that shiny silent lazy
lone carp

perhaps that is enough of a story
and you know how it ends
if you listen patiently
to the dreamy carp's chatter
his dreams are reflected
on his scales in the flickering light

you know if the sun shines for someone else
it still remains the sun
the night is only a mother's lap
its child is the dawn

color dropped from the sky

how lazy the flames are
today
how slow
the light
even dreams are bored
with dreaming
and blue
dropped its color from the sky

KALEIDOSCOPE PUBLISHING

**AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!
MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!**

KÖNYVÉT MI KIADJUK!

**MAGYARUL, ANGOLUL VAGY KÉT NYELVEN
KÉZIRATÁNAK FORDÍTÁSÁT VÁLLALJUK.**

E-mail: rosacae@hotmail.com**www.kalejdoszkop.com****Tel.: 416 491 4631**

**THERE IS ALWAYS SOMETHING HAPPENING
AT THE HUNGARIAN COMMUNITY CENTRE**

COME, JOIN US!**www.hccc.org****840 ST. CLAIR AVE. W. TORONTO, ON****TEL.: 416-654-4926**

100 ÉVE SZÜLETETT WASS ALBERT

Az emlékében
lapunk
folytatásokban
közli a
**Tizenhárom almafa c.
regény
részleteit.**

Wass Albert

TIZENHÁROM ALMAFA

(6. fejezet, 80-89. oldal, részlet)

- Mért nem megy a rendes úton? Mit kószál itt éccaka a határ közeliben? Mi?

- Nem én hoztam őt ide - védekezett Mózsi.

- Kicsodát?

- Hát a határt. S amért itt van, azért nem vagyok bolond fél napot szekerezni, ha gyorsabban is hazaérhetek!

A csendőr morgott valamit, aztán rávillantott a szekérre.

- Mit szállít?

- Ejjszen lisztet, ha már a malomból jövek.

A másik csendőr odalépett a szekérhez, és megnyomta a szélső zsákokat.

- Itt valami kemény is van! - fedezte föl egyszerre.

- Van hát - szólt hátra Mózsi -, fétozni vittem még a múlt évben az üstet. Nemhogy a tolvaj cigány csak most készült el vele? Ilyenek ezek a cigánynépek, törné ki a nyavalya valamennyit. Mehetek-é tovább? Reánk virrad lassan.

- Menjen, menjen - morogta a csendőr -, aztán éccaka ne mászkáljon erre többet, hallja? A határ közeliben éccaka közlekedni tilos.

- Nem közlekedek, dehogyan közlekedek - mondotta Mózsi és odaszólt a két tehénkének. - Csá nye! Hojsz! Hojsz! Csá nye! Nem közlekedem én, csak éppen hazajárok. Csá nye!

Éppen jött föl a hold, mikor megérkezett Mózsi a szekérrel. Kijött az asszony, kieresztették előbb a teheneket a járomból, ellátták őket, aztán bevitték a zsákokat a házba. Majd óvatosan leemelték a szekérről valami csöves alkotmányt, s ügyelve föl vitték a lajtorján a padlásra. Ott aztán a kemence kürtője fölött majd egész hajnalig elszöszmötöltek vele. De reggel már vihették föl a lajtorján a fakádban erjedő almacefrét, készen volt a kisüst.

Harmadnapra rá két úriember jött föl a Feketeügy felől. Az egyik olyan félig-meddig katonafőnök volt, a másik civil. Egyenest nekimentek a háznak. Mózsi a pajtahiúból hányta le a szénát, amikor megállottak alatta.

- Itt lakik egy bizonyos Tánco Csuda Mózes? - kérdezte a civil.

- Itt - felelte Mózsi a hiúból, de a szénahányást egy percre sem hagyta abba.

- Idehaza van-e? - firtatta odalént az úriember.

- Úgy látom - jelentette ki Mózsi a villa mellől.

- Miről látja? - csudálkozott a civil, és vizslatva járatta körül a szemét.

- A nadrágomról.

- Vicces ember maga - kezdett el nevetni ott lent a látogató -, hát arról ugyan miképpen láthatja, hogy itthon van-e a gazda, vagy nem?

- Arról úgy - tette le Mózsi a villát -, hogy ahol nadrág van, ott ember is kerül hozzá.

Pislogva nézett össze a kettő. Most már az egyenruhásforma vette át a szót.

- A házban van-e?

- Kicsoda? - kíváncsiskodott Mózsi.

- Hát az a Tánco Csuda, vagy minek hívják.

- Az biza nincsen a házban.

- Hát hol? Nyögje már ki, teremtésit magának.

- A pajta hiujában.

- Hol? - ámult most már az egyenruhás is.

- Mondottam vót, hogy a pajta hiujában, s két emberrel társalog elég fölöslegesen. Még azt is megmondhatom, ha tudni akarnák, hogy ruhájuk után az egyik katonát játszódik, a másik meg urat.

Egy ideig csak nézték egymást nagy lepedten az alatt állók, s nem tudták, mihez kezdjenek. Közben Mózsi is lejött, s megállott előttük.

- Szépen felgyüvének a hegyre - kezdte.

Az egyenruhásnak kezdett nyiladozni először az esze.

- Maga a gazda? - kérdezte szigorúan, ahogy illett is az egyenruhájához.

- Nekem nehezebb dolgom van - adta vissza Mózsi a szót.

- Hogy érti ezt?

- Én úgy, hogy maguk ejjszen könnyebben rájöhetnek erre, mint én a másik felire.

- Miket beszél maga itt összevissza? - vesztette el a türelmét a civil -, micsoda másik fél? Mi? Beszéljen magyarul, hallja!

- Sze úgy mondom én, magyarul - békéltette Mózsi a civilt -, mert lám, maguk tudják már, hogy én ki vagyok, de én még mindig nem tudom azt, hogy maguk kicsodák?

Erre a civil elővett egy írást a kicsi táskájából, s kitergette a keziben.

- Egyszóval maga az a Tánco Csuda Mózes?

- Az is vótam én mindég.

- Nahát ide figyeljen akkor. Hatszáznegyvenkét pengő és nyolcvannyolc fillér adótarozását jöttem beinkasszálni. Érti?

- Értem én - sóhajtotta Mózsi -, a szándék világos.

- Ne beszéljen melléje - haragoskodott az úri gúnyás -, fizet, vagy nem fizet!?

- Mennyit mondott az előbb? - kíváncsiskodott Mózsi.

- Hatszáznegyvenkét pengő és nyolcvannyolc fillér - olvasta le a másik a papírról.

Mózsi nagyot sóhajtott, aztán megvakarta a fejét.

- Hát a második felét, azt kifizethetem.

Az adó embere hümmögve bólogatott.

- Na jó, na. Az egészet kellene ugyan, mert az esedékesség

lejár. De ha most kifizeti a felit, akkor a második részletre adhatunk két hónapi haladékot.

- Én a második felit fizetem mostan, azt mondtam - tartott ki Mózsi híven.

Az adószedő ránézett egyenruhás társára. Az vállat vont, és legyintett.

- Bogaras ember maga, hallja - kezdte -, hát nem mindegy, hogy melyik felit fizeti előbb?

- Nekem nem - makacszkodott Mózsi. Azok ketten nevettek.

- Jó na - mondotta a táskás -, akkor kiállítom a nyugtát.

- Az jó lesz - hagyta rá Mózsi -, de a második feliről legyen ám!

- Arról, arról - vigyorodott a táskás, azzal szedte elő a papirosait -, valami asztal akad-e itt magánál?

- Hogyne akadna - sértődött meg Mózsi -, tessék csak bentebb kerülni.

Így aztán bementek a házba. Mózsi bevitte őket a tisztaszobába, leültette mind a kettőt, az asztalra poharakat tett, s egy üvegből pálinkát is töltött.

- Isten éltesse azt, aki az adót kitalálta - vette a kezébe a poharat -, s magikat ráadásnak.

Nevetett a kettő s megitták a pálinkát. Csettintettek is a nyelvükkel.

- Honnan való ez? - kérdezte az egyenruhás.

- Itt terem a hiúban - villantott egyet Mózsi a szemével.

Megint nevettek ezen.

- Tréfás ember maga, igazán - így az egyenruhás.

- Mindenki az, ami - szerénykedett Mózsi -, maguk példának okáért micsodák lennének, ha meg nem sértem vele?

- Én adószedő vagyok - vallotta be a civil.

- Olyan is kell - vigasztalta Mózsi. - Isten is, lám, hányfélélt alkotott!

- Én meg pénzügyőr - jelentette be hivatalosan az egyenruhás.

- Ammán nem tudom mi - vallotta be Mózsi.

- Finánc - vigyorodott el az adószedő.

- Aha! - örvendett meg Mózsi a fölfedezésnek -, így járt a sógorom is, hallgasson csak ide. Elküldötte vót a nagyobbik leányát szógálni Szeredára. Hát egyszer csak írja a leány, hogy aszongya: megismerkedett valami igen finom úriemberrel, aki őt feleségül akarná venni. Na, ír neki menten a sógor, hogy vigyázz ám magadra, édes leányom, mert a városokban bizony sokmindenféle emberek élnek, s nem kevés közöttük a tekergő sem. Két hét múlva jön újra a levél Szeredáról, hogy nem tekergő ez, édesapám, jól fizetett személy, s még a mellett mester is. Ejjszen valami szerződött iparos lesz, gondolta felvidultan a sógor, s mondogatni is kezdte, hogy nécsak, alighanem férjhez menyen a leány hamarosan valami mesterhez. Egyszer aztán felkerekedik ő maga, s be Szeredára. Előveszi mindjárt a leányt, hogy no aztán miféle mester ez a te embered? Hát mondja a leány, hogy gyepmester. Hát ammi? - csudálkozik a sógor -, mi a mestersége neki? Hát, mondja a leány, hogy milyen úri hivatal az, csak jön-megy a városon egy zöld kocsival, aztán itt is megáll és fölszed valamit, ott is megáll és fölszed valamit. Furcsállotta sógor ezt a hivatalt, de hát mester, mégis ez a fontos, gondolta. Nagyra volt a

gyepmesterével néhány hétig. Aztán halljanak ide: a végén nem kiderült, hogy sintér?

Elsavanyodott az arca a fináncnak ettől a történettől, s a másik is elővette újból a papirosait.

- Hát én akkor kiállítom a nyugtát - mondotta.

- De a második feliről, ne feledje! - figyelmeztette Mózsi.

- Ne féljen - nevetett az adószedő erre -, nem lesz hiba abban.

- Akkor igyunk még eggyel - nyugodott meg Mózsi. Aztán fölvetta a poharát.

- Isten adjon erőt a fináncoknak s az adószedőknek!

- Mihez? - kíváncsiskodott az adószedő.

- Hogy elbírják a szegénység pénzt.

- Hehehe - nevetett a finánc a pálinkáspohár mellől -, a szegényeké se nehezebb, mint a gazdagoké!

- Ebben nincsen igaza - csóválta meg a fejét komolyan -, a szegény ember pénze nehezebb ám.

- Legfeljebb a piszokkal, ami ráragadt - vigyorgott az adószedő.

De Mózsi olyan komoly maradt, mint a pap, amikor misézik.

- Nem a - mondotta -, mert lássa, először is a gazdagoktól bankókban jön a pénz, a szegényektől meg krajcárban. De még csak nem is ez a lényeges különbség.

- Hát mi? - igyekezett a finánc a tréfához férközni.

- Az biza abból áll, hogy a gazdagok pénzét olyan helyre teszi az állam, ahol azt a gazdagok újra meglelhetik, s ezért jókedvvel megyen magukkal a pénz. De a szegény ember pénze, az elnehezedik a szomorúságtól, amikor magikat meglátja, mert tisztában van azzal, hogy soha többet a vót gazdájával össze nem találkozik!

Erre aztán a fináncnak is elment a tréfakereső kedve, az adószedő meg ráhajolt a papirosaira, és szaporán körmölni kezdett. Az ajtón pedig benyitott ügyeskedve az asszony, és intett Mózsinak valamit.

- Megbocsájtanak az urak egy percre - mondotta Mózsi, s azzal kisírt az asszonnyal. Hallani lehetett, ahogy fölmászott a padlás lajtorjáján, s fönt hosszasan topogott egy helyben. Végre aztán lejtött. Ki volt pirosodva kissé az arca, s a szeme is csudára csillogott.

- Na - mondotta és fölvetta az asztalról a finánc poharát -, kóstoljuk meg ezt is.

Azzal tölni kezdett egy magával hozott üvegből. Sorra töltötte mind a hármat.

- Isten éltesse azokat is, akik a pálinkával foglalkoznak - mondotta, amikor készen volt.

A finánc hosszasan ízlelte az italt.

- Ez erősebb - mondotta.

- Ugye? - villant rá Mózsi boldogan.

- Uhum - mondta a finánc és megnyalintotta a száját -, honnan való?

- Első kézből - vallotta be Mózsi.

- Kisüstös - bírálta a finánc a nyelvén maradt ízeket -, mégpedig alma!

- Nagyon érti - ismerte el Mózsi is.

- Hehe - nevetett büszkén a finánc -, azért vagyok itt!

- Ezt már hogyan értsem?

- Úgy van ez - magyarázta -, hogy ezen a vidéken nagyon sok a dugott kisüst, akik tilosán főzik a szeszt, tudja, adózás nélkül!

- Bizony nem szép tőlük - rosszsallotta Mózsi a dolgot.

- Engem meg azért rendelték ide a központból, hogy ezeket elcsípjem.

- Szép feladat - bólogatott Mózsi erre -, aztán fogott-e már sokat?

- Én biza még egyet se - ismerte be kicsit restelkedve a finánc -, de ami késik, nem múlik! Nyomukon vagyok már a gazembereknek! Azért kérdezem, hogy hol vásárolta ezt a pálinkát, tudja.

- Aha - mondotta Mózsi -, hát efelől nyugodt lehet mert ez látott fináncot.

- Kisüstöstől vette?

- Én attól. De finánc ül a házban, ahol ezt főzik.

- Akkor az rendes ember lehet - ismerte el a finánc is.

- Igyunk hát egyet az ő egészségire is - töltötte Mózsi újra tele a poharakat.

- Rokona magának? - faggatózott a finánc.

- Szegrül-végre igen.

- Én is vennék tőle. Messze lakik?

- Messzecke bizony - vakarta Mózsi a fejét -, tova a Kommandó alatt, de ha nagyon kívánja, egy literrel átadhatok a magaméból.

- Átadna belőle? - derült fel a finánc.

- Át én.

- De ebből az erősből.

- Ebből, ebből. Asszony te! - rikoltott Mózsi a konyha felé -, hozz már be egy literes üveggel ebből az erősebbikből, te. Éppen egy literre való lesz még - tette hozzá.

- Aztán mi az ára? - vakaródzott a finánc a pénztárcája után.

- Hát biza nem olcsó - vallotta be Mózsi -, negyvenkettőt kóstál, ha háztól viszik.

- Megéri - mondotta a finánc és kiszámolt az asztalra negyvenkét pengőt -, köszönöm magának a szívességét - mondotta még, mert közben az asszony odatette az asztalra a literes üveget.

- Egészséggel használja - kívánta neki Mózsi.

Addigra az adószedő is befejezte a maga munkáját.

- Na, itt a nyugta - mondotta -, van-e még abból a pálinkából?

- Hát biza az erősből egyelőre nincsen több - sajnálta Mózsi.

- Jó lenne nekem a másik is, a gyöngébb - bizonykodott az adószedő -, tudja, nem nagyon érek rá utánajárni, s amit boltban vesz az ember, abba már vizet is tettek.

- Én elhiszem biza. Aztán mennyi kellene?

- Megvennék én tíz literrel is.

- Hűha! - fittyentett Mózsi ijedten -, annyit én nem iszom meg egy esztendő alatt, hallja!

- Tudja - vallotta be az adószedő -, az embert meglátogatják vasárnaponként a barátai, aztán elfogy.

- Én elhiszem bizony - bólított Mózsi komolyan.

- Annyi nincsen, ugye? - firtatta tovább a másik.

Mózsi lógatta egy darabig gondterhelten a fejét, aztán az

asztalra csapott.

- Hát nem bánom na, ide figyeljen. Van itt nálam éppen egy tízliteres korsó ezzel a pálinkával, csakhogy nem az enyém. A vadász urak rendelték vót, Szentgyörgyből, nekik kellett hozzam. De mert maga olyan kedvemre való ember, hát odaadom, vigye el! Csak a korsót juttassa nekem vissza, de hamar, hogy tudjak újat hozni vasárnapig az uraknak.

Odavolt az adószedő az örömtől, nem tudott eleget hálálkodni szegény. Hogy ilyen hálás lesz, meg olyan hálás. Mózsi csak legyintett.

- Elég nekem, ha néha iszik az emlékezetemre - azzal odatette a korsót az asztalra -, itt is van, megköszönhetjük, hogy nem csalom-e meg.

Töltött is az adószedő nyomban a korsóból, teletöltötte mind a három poharat csordulásig.

- Adja az Isten, hogy minden székely olyan becsületes ember legyen, mint maga! - köszöntötte aztán Mózsira a poharát!

- Legyen is - viszonzotta Mózsi -, mert hasznót lát belőle. Megcsámcsogta mind a két vendég a pálinkát.

- Finom ez is - jelentette ki a finánc szakértelemmel.

- Mibe kerül? - vette elő bukszáját az adószedő.

- Ez csak harminchatba - mondotta Mózsi.

Kiszámolta az adószedő nyomban a háromszázhatvanat, s még ragyogott is hozzá az örömtől, hogy megtehetette.

- De most aztán menjünk - figyelmeztette a finánc -, este lesz nemsokára.

- Bizony az igaz - nézett az órájára nagy ijedten az adószedő is -, sok időt eltöltöttünk, s még máshová is el kell mennem. Hát itt a nyugta, ni!

S azzal odatette a papirozt az asztal közepire. Mózsi rá se nézett, úgy kérdezte meg.

- Aztán úgy írta-e, ahogy mondtam?

- Úgy, úgy - bólogatott az sebesen -, felit fizeti csak mostan, a másik felét majd később. Tudja, nem veszünk össze ezen - tette hozzá barátságosan.

- Isten lássa lelkemet, nem is kívánám - komolykodott Mózsi.

- Akkor most még adja ide a pénzt, hogy mehessünk - állt föl az adószedő a székről.

Fölkerekedett erre a finánc is, és dugdosta kabátja zsebébe az üveget. Mózsi meg benyúlt a nadrágja zsebibe, s előkotort onnan egy ezüstpengőset.

- Itt van, ni - mondotta, és letette az asztalra.

- Minek ez? - nézett rá csudálkozva az adószedő.

- Hát adóba, ejszen - botránkozott Mózsi -, ha jól tudom, tizenkét fillér még visszajár.

Az adószedő úgy bámult Mózsira, mintha az anyósát látta volna kikelni a sírjából. Aztán a fináncra nézett, aztán újra csak Mózsira.

- Ne tréfáljon, ember - mondotta végül is -, mikor itt a nyugtán, ni, az áll, hogy háromszázhuszonegy pengő.

És odabökött a papirostra.

De Mózsi csak állott, mint a cövek.

- Arról én nem tehetek, ha annyit írt rá.

- Hát nem maga mondta, hogy kifizeti a felit? - mérgeskedett az adószedő.

- Én igen, mégpedig a második felit, azt mondtam.
 - Na hát aztán?! Ennyi a fele, pontosan!
 - Akkor rosszul számolta, ha ennyi jött ki - állotta Mózsai nyugodtan a sarat -, mert én csak a második felire tettem ígéretet, az elsőre nem.
 - Ne bolonduljon meg, ember! - perlekedett az adószedő -, első fele vagy második fele, nem mindegy az?
 - Abbiza nem - bizonykodott Mózsai -, tudom én, mit beszélek! Mutassa csak azt az első írást, mennyi van ott együtt.
 - Hatszáznegyvenkét pengő, nyolcvannyolc fillér - olvasta föl becsületesen a másik.
 - Na lássa! - diadalmaskodott Mózsai -, én a második felit vállaltam, s az annyi, mint nyolcvannyolc fillér. Tessék akkor még tizenkettőt visszaadni ebből.
 S újra odadugta az ezüstpengőt az adószedő orra alá.
 Az egy pillanatig megkövülten nézett rá, aztán kiveresedett egyszeribe a képe.
 - Az istenit magának! - csapott az asztalra -, csúfolódik velem? Talán még egyebeket is mondott volna, de a finác, aki már amúgy is vörös volt a pálinkától, levetette magát a székre, és úgy elkezdett kacagni, hogy félni lehetett a megszakadástól...
 (Folytatjuk)

Wass Albert

KÖRÖTTETEK LESZEK, VALAHOL...*Anne lányomnak és Suzi unokámnak*

Ha eljön majd a nap,
 hogy látszólag megyek,
 még mindig itt leszek.
 A napszállatban megtaláltok
 vagy vízcicsibe esti röptiben.
 A fejtámasz hívogatása
 vagy messzi bagolynak a hangja idézhet.
 Még mindig itt leszek,
 őrt állok az erdő csöndje fölött,
 őrizem álmotokat.
 Ha közelemre vágyakoztok,
 hajtsatok át az erdőn
 és álljatok meg valahol
 hallgatózni...
 Fák halk neszében
 hallotok majd
 kutyáimmal sétálni
 át az elmúlt
 esztendő végtelen
 vadászmezein.
 Mosolygatók hát egy virágra,
 egy pillangóra,
 egy madárra,
 egy pislogó csillagocskára
 a láthatárok élén,
 amíg az estnek árnya
 köröttek lassan bezárul.
 Mosolygatók
 és visszamosolygók rátok
 az örökkévalóságból.

Fordító: Gyöngyös Imre

Wass Albert

A DAY WITHOUT YOU EGY NAP TENÉLKÜLED

A day without you
 is like an empty street
 which leads nowhere
 under a murky smog.
 Dark, ugly buildings
 stare you only in the face,
 and hot a soul around,
 only the wind
 howling through the canyons
 of loneliness.

A day without you
 is like a vast desert.
 No grass, no flowers,
 not a shrub or tree.
 Only the faded sand
 reaching into a dull eternity
 under the heavy clouds
 of an empty day.

A day without you
 is like an endless night
 without a single star.
 The world is waiting
 for the sun to rise
 and turn the sad nothing
 into a day of splendor!

A day without you
 is a day which sinks
 into the pit of time

(GOOD MORNING DARLING)

Good morning darling,
 rise and shine!
 Don't hesitate,
 you will do fine!
 Just spread your wings
 and have fun/
 flying into the rising sun!
 (This short poem
 is yours, you bet!
 Though I did not
 even write it yet...)

But now, that it's written,
 have it, my dear,
 and use it for
 good-morning cheer!

Albert Wass

Egy nap tenélküled
 olyan, mint üres utca,
 mely komor ködfelhő alatt
 sehova sem vezet.
 Csúf, sötét házak
 merednek a szemedbe,
 körös-körül forró a föld,
 csupán a szél
 süvít keresztül a magány
 kanyonjain.

Egy nap tenélküled
 olyan, mint roppant pusztaság.
 Nincs fű, virág,
 nincs egy fa, egy bokor.
 A kifakult homok nyúlik csak
 valami bús örökkévalóságba
 egy üres nap nehéz
 fellegei alatt.

Egy nap tenélküled
 Olyan, mint végenincs éj,
 melyet egy csillag sem derít.
 A nap keltére
 vár a világ,
 hogy a szomorú semmit
 fényébe fojtsa.

Egy nap tenélküled
 elsüllyed az idő
 sötét gödrében

REGGELI KÖSZÖNTŐ

Jó reggelt, kedves,
 ébredj, dalolj,
 ne tétovázz,
 forogj, hajolj
 frissen, vidáman,
 és szárnyra kapva
 röppenj magasba, fel a napra!
 (Ez a rövid vers
 mind a tiéd,
 csak éppen meg kell
 írni még.)

Lásd, meg is írtam,
 Elviheted:
 Reggeli jó szó,
 víg üzenet!

Szendrei Ildikó

WASS ALBERT FELFEDEZÉSE

Néhány évvel ezelőtt Wass Albert könyvei még tiltott listán szerepeltek, ugyanis ezzel is csökkenteni akarták a „háborús bűnös” tiszteletét, mondván, hogy művei maguk voltak a fasiszta jelképek. Így aztán addig a nevét sem hallotta senki.

A rendszerváltozás után azonban sorra jelentek meg a könyvei, s az emberek akkor ismerkedtek az addig ismeretlen íróval, akit 1998-ban egy hosszú és küzdelmekkel teli élet után átölelt az Isten Amerikában. 1990-98 között kerekén nyolc év telt el, amely alatt megajándékozhattuk volna egy egyszerű, de olykor az élet értelmét jelentő szóval: megbecsülés.

Ő már elment, nem tudta kívánni, hogy magyarok és románok így érezzenek iránta. Ez a két nép, míg él, egymást dobálja sárral, de nem tudom melyikük a rosszabb. Nálunk manapság az a sikk, hogy Wass Albert nevével kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosultak legyünk. Mióta meghalt, úgymond divattá vált Magyarországon a könyveit olvasni. „Senki sem lehet próféta a saját hazájában.” Mintha csak a magyarokról szólna Biblia. Folyton egy nagy kitörésről álmodik ez a kicsiny ország, de azt senki nem veszi észre, hogy saját tespedtségünkben csak mi tudjuk kimozdítani magunkat. Nyolc évig istenithettük volna legálisan s még életében. De nem, akkor nem kellett az országnak. Hat éve, hogy elhunyt, mintha csak erre várt volna mindenki, azóta áramlik a neve az újságokból, tv-ből, az egész médiából, olvasói, írói pályázatokat hirdetnek. Lehet, hogy most akarjuk behozni a több évtizedes lemaradást. Ezek vagyunk mi, magyarok. Előre bocsánatot kellene kérnünk az ilyen emberektől, hogy amíg élnek „megtaposuk”, majd haláluk után „éig” emeljük őket. Vigasztalásképpen, a románok egy arasznyival sem állnak felettünk emberségben, sőt... Az ő országukban ugyanis megparancsolták hatóságok, hogy az író szobrait távolítsák el a templomkertekből, azok az iskolák, amelyek felvették a nevét, azonnali hatállyal változtassák meg azt. Ezt bizony kormányrendelettel vitték véghez Romániában s mindez 2003. márciusában történt. Az élet egy cseppet sem lenne nehéz, ha nem keserítenénk meg folyton egymás létét. Egész eddigi életemben úgy gondoltam, hogy az embernek nincs sorsa. Mindenki a maga belátása szerint él s lesz azzá, amivé válni akar.

Elgondolkodva ezen jeles író életén, mégis azt kellhogy mondjam, létezik ez a szó mind írásképpen, mind pedig értelmezésben. S ez az ember személyén teljesen kívülálló, attól független dolog. Akinek sorsa van, annak élete másoktól függ.

ELVÉSZ A NYOM Egy erdélyi faluban nagy a készülődés, nemzetközi cserkésztabort szerveznek magyar, cseh, lengyel és zsidó diákokból. Hat fiú meggondolatlan játszadozásból elköt egy csónakot a folyón, és megindulnak a vízesés felé. A sodrás teljes erővel viszi őket a zuhatag felé, úgy tűnik, nincs visszaút, amikor a csónak a hat gyerekekkel a szakadék előtt

hirtelen megáll. A mentés két órán keresztül folyt, s miután az utolsó gyereket is kimentették, a csónak alázuhan a mélybe. Minden falubeli, de legfőképpen egy öreg halászt furdal a kíváncsiság, hogy vajon miben akadhatott meg csónak. Ez a halász Hiribi Pál volt, aki saját szemével vizsgálta meg a vízesés azon részét, ahol az eset történt, de semmit nem talált, amitől a csónak megakadhatott volna.

Egy délután találkozik a falu fiatal papjával, Baradlay tiszteletessel, s szemrehányóan beszél neki Istenről és tetteiről. Elmondja neki, amit tapasztalt, s azt is, hogy a történetek óta egy szörnyű gondolat emészti: lehet, hogy mégis van Isten. Képtelen úgy élni, hogy tudja is meg nem is, hiszi is meg nem is Isten létét. Nem tud így tovább élni, ezért elhatározza, hogy próbára teszi Istent. Beszáll új csónakjába öt megtömött zsákkal, eldobja az evezőket s hagyja, hogy a víz sodorja. Arra gondol, ha vele is megáll a csónak, akkor nincs Isten, mert az alacsony vízállás miatt bári elakadhat ott. Ha pedig a mélybe zuhan, akkor van valami, ami a fizika törvényeinél is hatalmasabb, valami természetfeletti. Akkor van Isten. Hiribi meghalt, a csónak pedig porrá zúzódott. Az emberek nem ismerték fel a haláleset lényegét, csak az a fiatal pap, aki feljegyezte annak a hat gyereknek az adatait, akikkel a csoda történt. Ez a jegyzet hosszú időig elfelejtve állt. A pap élete ugyanis viszontagságossá vált, rákényszerült, hogy elhagyja Erdélyt, majd később Európát is. Amerikába emigrált, ahol főpásztor lett. Öregedő fejjel egy este eszébe jutott, hogy nem tudja életének célját. Egész életében hitte, hogy van Isten, de nem tudta. Ekkor jutott eszébe először a csónakeset. Neki talán az a feladata, hogy ezeket az embereket megkeresse és újra összehozza, majd elvigye magával őket Amerikába.

Mind a hat ember jó vagy viszonylag jó körülmények közül indult, de a politika, a háború, az emberek önzése, esetenként rossz természetük tönkretette életüket. Elvesztették mindenüket: pénzt, családot, házat, társadalmi pozíciót, önértetet. Hosszú évtizedek teltek el azóta a tábor óta, de a lelkes útnak indult. Kereste és megtalálta őket, megtépetten, életuntan. Sikerült rábeszélne őket, hogy hagyják maguk mögött a múltat, és legfőképpen ezt a lángoló Európát, amely őket „nyomorékká” tette.

Az író ezt a regényt lassan, fokozatosan töltötte meg keserúséggel. Az egy főre jutó megaláztatások száma nem egy, de száz embert is megtörne. Az Amerikába való emigrálás nem hazaárulásnak felel meg, pusztán egy vágynak: egyenlőségérzet. Egy olyan világba vágynak, ahol nincs különbség lengyel, cseh, magyar, román vagy zsidó között. Hitték, hogy életüknek van célja, s vár rájuk még feladat.

Ennek a hat embernek a hazája csupán egy gondolat volt, sehol sem lehettek otthon rajtuk kívülálló okok miatt. Hatalomvágy, pénz, előítélet. A világ akkori és jelenlegi megrontói. Nincs régi és új világ, jó és rossz ugyanaz marad, bármennyit haladjon is előre az idő. A regény egyik legfontosabb része - mondhatni szellemi tetőpontja - amikor a szereplők rájönnek, hogy a pokol itt a Földön van, és nem Isten „találománya”, hanem az embereké. Mindenki hatalmat akart a másik felett, vér és vér, mindenütt vér áztatja a földet. Európa megőrült. Örültek földje lett.

Balogh Boglár

AZ AMERIKAI LAPPANTYÚ ÉS A FEJŐGÉP, AVAGY A MŰFORDÍTÁS BUKTATÓI

Wass Albert angolul írt verseiben többször szerepel a "whippoorwill". Ezt a fordítók helytelenül "fejőgép"-nek értelmezték.

A "whip-poor-will" egy madár, melynek *amerikai lappantyú* (*Caprimulgus vociferus*) a neve.

Európai változata latinul *Caprimulgus europaeus*.

Fütyte olyan, mintha azt kiabálná, hogy whip-poor-will. Alkonyatkor rovarokra vadászik a földhöz oly közel, hogy surranó állatnak is hihető, míg nappal hosszában lapul meg a faágakon, ahelyett, hogy keresztben ülne, mint a többi madár. Valószínűleg innen származik magyar neve: lappantyú. Bagolyfecskeének is hívják, mivel esti vadász és a fecskéhez hasonlít, bár nagyobb annál, de éppen úgy surrangat a föld felett, mint fecske. Európa szerte kecskefejőnek is nevezik, mert a pásztorok sokáig tévesen azt hitték, hogy kicsi csőrével és tágra nyílt szájával ki tudja szopni az állatokból a tejet. Ugyanis a nyáj körül szeret röpködni, mert ott sok a rovar.

Úgy látszik, fordításkor a kecskefejő fejőgéppé változott.*

Wass Albert Floridában egy természetvédelmi terület szélén lakott, nem tejtermelő tanyák közelében, ezért sem hallhatott semmiféle fejőgépről. Különben a gépi fejést épületben végzik és nem jár olyan zajjal, amit kintről valaki meghallhatna.

*Wass Albert: *Minden Verse* (Kráter 2003). Angolul írt verse 270-271. old., magyar fordítás 271. old. (fordító: Gyöngyös Imre)

Albert Wass

I WILL BE AROUND YOU, SOMEWHERE

To my daughter Anne and my granddaughter Suzi

When the day should come
that it seems I am gone:
I will be still around.
You will find me in the sunset
and the evening flight of the waterfowl.
In the call of the whippoorwill
and in the distant sound of an owl.
I will be still around
standing guard over the silence of the woods,
and over your dreams.
Any time you want to feel me near
just drive through the forest
and stop somewhere along the road.
Just listen...
in the soft rustling of the trees
you will hear me
walking with my dogs
through the everlasting
happy hunting grounds
of years gone by.

Just smile at a flower,
a butterfly,
a bird,
blinking little star
on the edge of your horizon
while the shadows of the evening
are gently closing in around you...
Just smile
and I will smile back at you
from eternity.

VALAHOL A KÖZELETEKBEN LESZEK

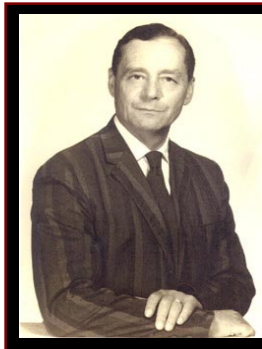
Fordító: Balogh Boglár

Anne lányomnak és Suzi unokámnak

Ha eljön majd a nap,
mikor úgy tűnik elmentem,
még mindig itt leszek.
Rám találtak az alkonyatban,
a vízimadarak esti röptében,
a lappantyú fütytyében,
a bagoly távoli huhogásában.
Még mindig itt leszek:
örkődöm az erdők csöndje felett
és őrzöm álmotokat.
Bármikor érezni szeretnék közellétemet,
csak hajtsatok át az erdőn
és álljatok meg valahol.
Hallgatózzatok...
a fák halk neszében
hallotok majd
kutyáimmal sétálni
az elmúlt esztendő
végtelen boldog vadászmezején.
Mosolyogjatok egy virágra,
egy pillangóra,
egy madárra,
a láthatárotok szélén
egy hunyorgó kis csillagra
míg az estnek árnyai
körétek lassan leszállnak...
Csak mosolyogjatok
és én visszamosolygok rátok
az örökkévalóságából.

Amerikai lappantyú (*Caprimulgus vociferus*) - Whippoorwill

COMMEMORATION
OF ALBERT WASS'
100TH BIRTHDAY

Albert Wass

MAN BY THE SIDE OF THE ROAD*

(Excerpt pp. 35-38)

"The winter was already coming to an end when the first Rumanian gendarmes arrived in the village below. They herded the people together in front of the church and declared to them Great-Rumania. They made Josup, the only Rumanian in the village, the mayor.

"The gendarmes came up to me too. They could not speak Hungarian and I could not speak Rumanian, but Josup was with them, and he did the interpreting. First they asked me whether I had a firearm? I said I had a hunting gun. It was hanging there on the wall. They took it right away. Then they searched the lodge from the cellar to the attic, but didn't find anything else but the big Hungarian flag in the attic; the one we used to hang out through the window on national holidays. The gendarmes took the flag and my gun. They were rude and high-handed. Especially this Josup who became the new mayor, and whom I had caught once a few years back, stealing from the lumber mill.

"I will never forget that day. Something hit me hard. Not just because they took my gun. You know how it is when you are a hunter. A hunter with all your heart, who got used to his gun. It's almost a piece of him, like an arm or a hand, no matter how old that gun happens to be. But then the flag. I have never been a man who liked parades. I got away from those gatherings whenever I could. But the flag... that was something more than just a sheet with three colors, to be held up by a pole. More than just an accessory to those parades; more than the background to long and boring patriotic speeches we had to listen to once in awhile. How to put it? The flag, that was something... something sacred. A symbol of a past by which I, as an Hungarian, was a free man, equal to all the other free men who inhabit the earth and speak different languages. I don't know whether you understand what I mean or not. It is difficult to put it into words. Like I said, the flag was something sacred. And they took it away. They took it away by the authority of a new law I was not protected by, only subjected to. But this was still not the hardest blow I had received that day."

He fell silent again, staring into the dark. Somewhere in the distance a dog was barking. One could hardly hear it, but

still, there was something frighteningly desperate in the sound of the animal's voice. Then, just as far in the descending night, a shot rang out and the dog did not bark anymore. Was it a Russian rifle? A German? Or one of our own? One couldn't tell.

"I don't know whether you understand what I mean when I say that I believe in the sanctity of the home", the raw, rasping voice of the man beside me broke the silence, "man and his home constitutes one single entity. Like the home would be a second hide to a man, an external hide covering and keeping together everything else that is part of him; more than flesh and bone, all that distinguishes man from beast. There is an English saying I read long ago in a book. It says 'my home is my castle'. Well that's exactly the way I see it. I could say also that my home is my sanctuary, because for me it is like an island in the turbulent stream of world affairs. My sanctuary, understand? And it was this sanctuary into which those three Rumanian gendarmes broke into that day, led by this Josup who lived below the village.

"Anna was scared when she saw the three uniformed men in front of our home. She ran to the crib, picked up the baby, grabbed the hand of the four-year-old, and holding them both tightly, she stood there with her back against the wall; like a mother wolf ready to fight for her cubs. All the time those strangers were in the house she stood there, against the wall, and I could see in her eyes that she was ready to jump the intruders with her bare hands, should any one of them touch the children. But they didn't come for the children.

They came for the gun and the flag. They invaded what I called before the sanctuary of our home. But for Anna this didn't mean anything. As soon as the gendarmes left she began to laugh. 'Well now,' she said joyfully, 'they are pretty decent people!' "They took our flag!" I said in anger. Her answer was, 'Oh well...!' "They took my gun too", I added. 'So what? You can get another', was her answer, and she was already humming a happy little song while she put the baby back into the crib like nothing had happened.

"That's when I felt for the first time so clearly the distance between us. The gap of the castes. For my class, the flag was a holy symbol which stood for country, nation, and liberty. For her class it was nothing more than a fancy rag which had to be hung up on the houses on certain days when people were not allowed to work. Why was it this way? I thought about this question many, many times since that episode. I came to the conclusion that perhaps it was not their fault. They just did not feel any relationship with the flag, like it hadn't belonged to them at all, only to the gentlemen who manned the many offices and told them when to hang it up on the community house and the church steeple. In their mind, that flag belonged somehow to the offices from where the orders used to come; the fines, the jail sentences, and the taxes.

The county administrator's fancy coach, the constabulary and the flag; these three somehow belonged together in the mind of the peasantry. That's the way it seems to me, anyhow. And if I am right, it was not Anna and her people who

*Danubian Press. Inc. Astor, Florida 32002, 1984

were responsible for this, but those who were in command of that flag and fulfilled their duty in such a way that for Anna it did not mean more than the symbol of a society, a caste to which they did not belong. It was the war that pointed this out, but then, for us in Transylvania, it was too late. By then the foreign soldiers gathered all the flags and burned them, and Anna's people did not shed any tears. Whether on that mutilated little land that was left over from the butcher knives of the great lords in Versailles, which was still called Hungary, the leaders of the nation do something to change this or not; we'll find out after this war is over. But that's not what I want to tell you about now. I want to tell you what happened to me when the Rumanians took over.

"Let's begin with the gun. It was nothing special, a cheap hunting gun I bought for myself from the first pay I received as a newly-baked forestry engineer, just out of school. It was nothing to brag about, but I was mighty proud when I took it home on my shoulder that very day. Perhaps it was not even the gun itself that filled me with pride, but that small green paper in my wallet which stated that as a free citizen of the Hungarian Kingdom I had the right to carry a gun.

"The right to carry a gun! Did you ever ponder the import of this phrase? Man, in the older days lived with his club at his side. Later with his stone-axe, his bow and arrows, his battle axe, his spear, his sword, and so on as newer and better weapons came along. He lived with them. The tools which helped him survive in the wilderness were part of his life, part of him, so to speak. Later, human communities were formed and within these communities man organized his self-defense on a collective base.

The branching off into different trades and professions demanded organized defense and bearing arms became a profession in itself. Later the professional arm-bearers, for the sake of their own safety, elevated the right to bear arms into privilege which mean there were men who had the privilege to bear arms whenever they wanted to, even if they were not professionals or soldiers; as this occupation was called by that time.

Again there were men who did not have this privilege. in times of trouble the privilege to bear arms or even own a weapon depended entirely on the viewpoint of the professional arm-bearers, whom they regarded as reliable and whom they did not. The weapons were taken from those who were classified unreliable, in order to keep them in line. As civilization improved, in the most advanced countries the right to have hunting guns was granted to every upright citizen who did not commit a crime. in other words; everybody who seemed trustworthy enough not to use his gun against his fellow-citizens was granted the right to own a gun.

Therefore, having that little green card in my pocket meant that I was a respected and trustworthy member of society. It was a serious document to me, a certification of my integrity and my freedom as a Citizen.

"Then I got that job back there in those mountains, and that gun hung on my shoulder daily as I was going about my job; walking the ridges, examining the plantations, and so on. Bringing home now and then a deer, a wild hog, a spruce hen,

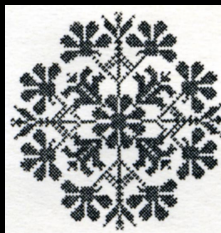
or whatever, according to the seasons. We just grew together, that gun and I. If you're a hunter like I was, you know what I am talking about. If not, it is not even sense explaining to you, you won't understand it. That gun was part of my life, part of me.

"When after the utter collapse of that unfortunate war I struggled my way back into my mountains, loaded down with all the shame and embarrassment I felt while witnessing the complete break-down of order within our human society, I saw my gun hanging on the rack in my office right where I left it, suddenly I felt a deep relief. That gun hanging there gave me back my feeling of security; my balance. Things could not be as bad as they seemed. Next day I took my gun and went up into the slopes. Toward noon I shot a wild boar. I remember clearly that day. It was clear and cold and beautiful up there, with fresh snow on the ground. And as I dragged the boar home I didn't feel that I had lost a war.

"But later, when those three foreign gendarmes entered my home and took my gun, I knew that the war was lost, and even much more than just a war. First time in my life I felt what it meant to be vanquished. To be defenseless, exposed to the mercy of the enemy, abased, humiliated, without any rights at all. That was the point in my life when I was able to fully realize what defeat meant: the complete bankruptcy of collective defense and thereby the decomposition, dissolution of everything that the collective unit I was part of, stood for. I felt suddenly cast out of organized society. I was left alone like a beast driven from the herd, a stray sheep or a castaway saint.

"I found myself suddenly outside of established law and order, with nothing but my two bare hands, and perhaps God at my side. That I was cast into the sphere of a foreign collective community, which does not regard me as a human but only as conquered, in which community I have no rights only duties; which brands me as unreliable, like I was a bandit or something of that sort, only because I am of another nationality. It was a terrible feeling. As if a wall, the wall of the entire social order I was leaning against, had suddenly collapsed...

(to be continued)

**"A magyar lélek 12-ik
kapuja a dal."
(Kodály Zoltán)**

**A Torontói Magyar Kultúrközpont
BARSÍ ERNŐ NÉPDALKÖRE
szeretettel várja a jelentkezőket.
Énekeljünk együtt minden vasárnap
délután 4-től 6-ig! Tel.: 416-386-0989**

MIKSCH ADRIENN ÉS SZOKOLAY GERGELY TORONTÓBAN

A magyar opera fiatal csillaga, a nemzetközi énekversenyek többszörös kitüntetettje, Miksch Adrienn szopránénekes Észak-Amerikában vendégszerepelt. Az Amerikai Egyesült Államokban kezdődött turnét Torontóban folytatta. A Magyar Kanadai Kultúrközpontban 2008. május 11-én délután speciális anyáknap hangversenyt tartott az itteni zenekedvelők előtt jól ismert és szeretett, Torontóban élő-dolgozó Szokolay Gergely zongoraművész-karmester kíséretével.

Akár Elisabeth belépőjét énekelte a Tannhauser második felvonásának első jelenetéből, akár Agathe Maxért való aggodalmát (Weber: Der Freischütz) vagy a szláv mitológián alapuló Dvorák hősnő, Rusalka Holdhoz intézett kérelmét, hogy tolmácsolja szerelmét álmai hercegének, Adrienn csodálatos hangszerként használta hangját, gazdagon árnyalt előadásmódjával, a lírai szerepekkel teljesen azonosulva közvetítette a művek tartalmát, hangulatát.

Minden ária előtt röviden ismertette a soron következő zenemű tartalmát. Ezek a bevezető jelenetek felvillantották a művésznő másik arcát: a tehetséges drámai színészt. Bevallása szerint szívesen fellép színházi előadásokon is. Szokolay Gergellyel való találkozását, együttműködését az élet nagy ajándékának nevezte, hiszen Gergelyben olyan zenei kísérője volt, aki - a legnagyobb művészekre jellemző módon - alázattal vállalta a művésztárs hangszeres kíséretét, egyéni zeneszámait viszont káprázatos technikával, szenvedélyes lendülettel adta elő. Bravurósan elegáns szóló zongorajátéka - M. Glinka - M. Balakirev: The Lark, Transcription for piano solo, Alabieff - F. Liszt: The Nightingale, Transcription for piano solo, Rachmaninoff: Lilacs Op. 21 No. 5, Transcription for piano solo - betetőzése volt az anyáknap műsornak.

A gyönyörű fiatal Miksch Adrienn 2007-ben a szicíliai Ragusa-ban megnyerte az IBLA-nagydíjat, és ugyanebben az évben az International Monteverdi L'Orfeo vetélkedő győztese lett. Ezt követően Monteverdi L'Orfeo c. operája premierjének 400. évfordulóján Mantuában énekelte hatalmas sikerrel Speranzat alakítva. 2006-ban a San Marino-i 6. Renata Tebaldi

International Voice vetélkedőn első díjat kapott és elnyerte az Év Hangja címet. A montreáli 9. Cseh és Szlovák Nemzetközi Zeneversenyen harmadik díjas lett, aminek következtében megkapta a 2005-ös Bayreuth Ösztöndíjat a Nemzetközi Richard Wagner Society magyarországi fiókjától. Kétszeres Artisjus Díjas művész. Ezt a díjat 2002-ben és 2007-ben nyerte el a jelenkori zene kiváló megszólaltatásáért.

Miksch Adrienn rendszeresen énekel a Magyar Állami Operaházban, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Akadémián, a Budapesti Művészetek Palotájában, valamint a debreceni és miskolci operaházakban. Legemlékezetesebb alakításai: Countess/ Le nozze di Figaro, Elettra/ Idomeneo, Arbate/ Miltridate, Voce dal cielo/ Don Carlos, Barena/ Jenufa. Hangversenyeken énekelte többek között Mendelssohn Elijah-t és Mozart Mass in C minor-ját. Fellépett Baden, Hannover, Milano, Verona, Mantova, Napoli-Angri és Nocera zenekedvelő közönsége előtt, és a budapesti Márvány Teremben rendezett Önálló Előadóesteken. Ez utóbbit a Magyar Rádió élőben közvetítette. Együtt énekel Jevgenji Nesterenkoval, Peter Likaval, Sharon Rostorf-al, Német Judittal, Bernadette Wiedermann-al és Marton Évával.

Miksch Adrienn a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián tanult szólóéneket Sziklay Erika és Virág Emese professzorok tanítványaként. Tanulmányait a Magyar Állami Operaház stúdiójában folytatta Oberfrank Géza mester irányításával. Közben résztvevett Jevgenij Nesterenko, Marton Éva, Nadesdia Kniplowa és Hamari Júlia mesterkurzusain is.

Miksch Adrienn Baján született, Budapesten él és előadókörutakon vesz részt Észak-Amerika, Japán, Olaszország és Magyarország különböző városaiban.

A magyarországi születésű Szokolay Gergely zongoraművész neve nemcsak egyéni előadóként és kamarazenészként rendkívül ismert és kedvelt Európától Észak-Amerikán keresztül Japánig, hanem megbecsült tanár és hangszerkísérő is. A The Banff Centre's Advanced Music Program, a McGill University's Opera Studio és a Glenn Gould School of The Royal Conservatory of Music zenei kísérő tanszékein dolgozik. 2005 óta Szokolay Gergely a Canadian Children's Opera Chorus zongoraművésze. Ő szervezte meg 2007-ben ennek a gyermekkórusnak az európai turnéját, amelyen maga is szerepelt. A Hamiltonban megrendezett 2007-es Great Romantics Festival alkalmával Szokolay Gergelyt egyéni előadóművészként hallhattuk. Az éneklésben és hangszerkezelésben egyformán otthonos Szokolay Gergely nagyon keresett mint ének- és zongora oktató, valamint közreműködő zongoraművész.

ADRIENN MIKSCH AND GERGELY SZOKOLAY IN TORONTO

The Hungarian dramatic soprano Adrienn Miksch is a laureate of several major international competitions. She won the 2007 IBLA Grand Prize in Ragusa, Sicily, organised by the IBLA Foundation of New York. Also in 2007 she won the International Monteverdi L'Orfeo Competition, consequently performed the role of Speranza in Mantua on the 400th anniversary of the premiere of Monteverdi's L'Orfeo. In 2006 Ms Miksch was named as First Prize Winner and 'Voice of the Year' in the 6th Renata Tebaldi International Voice Competition in San Marino, and she took Third Prize in the 9th Czech & Slovak International Music Competition in Montreal, Canada, which resulted in her being awarded the 2005 Bayreuth Scholarship by the Hungarian Division of the International Richard Wagner Society. She was also honoured with the Artisjus Prize for presenting contemporary Hungarian music in 2002 and 2007.

Ms Miksch appears frequently at the Hungarian State Opera House, the Liszt Ferenc Academy of Music, the Budapest Palace of the Arts and the opera houses of Miskolc and Debrecen. Her operatic roles include the Countess/Le nozze di Figaro, Elettra/Idomeneo, Arbate/Mitridate, Voce dal cielo/Don Carlos and Barena/Jenufa. On the concert platform she has sung the soprano solos in Mendelssohn's Elijah and Mozart's Mass in C minor among others. Ms Miksch has performed internationally in Baden-bei Wien, Hannover, Milan, Verona, Mantova, Napoli-Angri and Nocera, and she has broadcast live on Hungarian Radio singing in the Independ-

ent Performing Evenings from the Marble Hall. She has performed alongside such luminary figures as Jevgenji Nesterenko, Peter Lika, Sharon Rostorf, Judit Németh, Bernadette Wiedemann and Éva Marton.

Ms Miksch studied at the Liszt Ferenc University of Music in the soloist faculty under Prof. Erika Sziklay and répétiteur Prof. Emese Virág. She moved on to the Studio of the Hungarian State Opera House guided by Maestro Géza Oberfrank. During her studies, she participated in masterclasses with Jevgenij Nesterenko, Éva Marton, Nadesdia Knipłowa and Júlia Hamari. Born in Baja, Ms Miksch currently lives in Budapest while continuing to perform in North America, Japan, Italy and Hungary.

Hungarian born pianist Gergely Szokolay performed both as a soloist and chamber musician in Europe, North America and Japan while specializing in teaching and accompanying. He has held the position of faculty accompanist at The Banff Centre's Advanced Music Program, McGill University's Opera Studio and the Glenn Gould School of The Royal Conservatory of Music. Since 2005, Mr. Szokolay has been pianist for the Canadian Children's Opera Chorus and participated as performer and organizer in their 2007 European Tour. In 2007 he appeared as soloist at the Great Romantics Festival in Hamilton, Canada.

Equally at home in the vocal and instrumental repertoire, Mr. Szokolay is highly in demand as vocal coach, piano instructor and collaborative pianist.

TÖRTÉNELMI IDŐUTAZÁS A ZENE SZÁRNYAIN

Dancs Rózsa

A nyíregyházi Mandala Dalszínház elsősorban és mindenképp a nemzeti elkötelezettség jellemzi. A hazai sajtóból tudtuk, hogy a tengerentúli repülésük előtti órákban is Erdély különböző helységeiben szerepeltek, főleg a székelyföldi magyarokban próbálták erősíteni a nemzeti érzést, hitet, bizalmat adni nekik a választások előtt.

Iluskát Fabók Ágnes, a Mostohát Szinyei Andrea, a Francia királyt Bódis Gábor, Bagót Bencze István alakította, tehát eredeti szereposztásban csendültek fel a közönség kedvenc számai.

Az otthon és az egész Kárpát-medencében töretlen népszerűségnek örvendő Mandala Dalszínház a kilencvenes évek elején alakult mint független színházi társulat. Profilját – miként a neve is mutatja – a zene és a színház kapcsolata, az irodalmi és nemzeti értékek népszerűsítése határozza meg.

Hozzánk a torontói Magyar Kultúrközpont elnökének, Vaski Gábornak a meghívására érkezett a tizenegy tagú Mandala-csoport. A zenei időutazás égisze alatt elhozták magukkal repertoárjuk legjobb darabjait - minden jelentős műsorukból kaptunk ízelítőt. A Honfoglalás népszerű *Kell még egy szó* c. dalával indították az előadásukat, majd miután megismerkedtünk a Dalszínház dióhéjban elmondott történetével – Bódis Gábor mint műsorvezető az előadás ideje alatt minden fontos mozzanatról beszélt, ami fennállásuk óta jellemzi a munkájukat - sorra hangzottak el a gyönyörű énekszámok, a magyar musicalek, rockoperák, zenés vígjátékok, bohózatok, mesék közkedvelt betétjei. Az István a király c. rockoperán át Dobó István esküjéig, a Nemzeti dal megzenésített változatától a költő visszatér ígéretéig és 1956 hősi pillanatig minden jelentős történelmi eseményt érintettek, amely nemzetünk életét meghatározta és amelyre időnként büszkén emlékeztethetjük magunkat, taníthatjuk gyermekeinket akár idekint, akár otthon.

A közönség hálásan fogadta az egyes számokat, amelyek felcsendültek ennek a fizikailag is megnyerő külsejű csapatnak az előadásában, mint például a János vitéz népszerű dalbetétjei. János Vitéz szerepében Tarczali Krisztián énekelt,

Nyilvánvalóan a kezdetektől felvállalt legmagasabb mércét megtartó színvonal magyarázza azt, hogy a magyar zenei világ legjelesebb képviselői is gyakran szerepelnek az együttes előadásain, Sebestyén Mártától kezdve Varga Miklóson át Nagy Ferőig és Vikidál Gyuláig. Felemelő érzéssel, gazdag művészi élménnyel telítve búcsúzott Toronto magyarsága a Mandala tagjaitól. A fent említett művészen kívül tapsolhattunk Horváth Évának, Vajnárovics Viktóriának, Kovács Attilának és Papp Györgynek is. Az előadás után a Dalszínház igazgató rendezője, Dobos László mondott köszönetet a meghívásért, aki feleségével, Baski Valériával együtt elkísérte a csapatot.

Ibi Kaslik

jim

I remember driving.

Slashes of blue appear above the horizon, the air sucking wasps and leaves into the car as I open the window and dip my hand over the highway.

I remember how, on long summer nights like these, Yawnie and I would rim to the fields, our extended shadows sprawled under the sun's hold out against night. We would bring objects: an old rusted lock, a hockey stick blade, our father's amateurish watercolours of sailboats. We'd rolled his paintings into a thick scroll, and Yawnie would bonk me on the head with it before he blindfolded me, before he spun me around the levelled circumference of wheat—which we both knew wasn't crafted by aliens, only by a tractor dragging its shovel low.

Arms out, he spun me like a propeller, and the nausea rose up inside me like the first seconds of ingesting some terrible news. But I was twelve at the time and so far the only bad news I'd heard was that the cat had been maimed by coyotes, Mom's hair had caught on fire, and there wouldn't be rain for another three weeks.

I can see Yawnie, at twelve, perched above the lake, ashen hair falling over his face.

You can't dive there, Yawnie! It's too shallow!

But Yawnie knows only to dive, is familiar only with the dangerous instincts that force his pale body into the water like a jacked knife.

Later, for me, danger will be seeking out the guy with the most tattoos at a party. Fear is a purple feather earring I pierce into my lobe with my mother's biggest sewing needle. Stupid is letting Jessica Tribeca clamp my throat in the girls' changing room while I hold my breath and splotches of green appear before my eyes. Pure insouciance is smoking twelve cigarettes and two joints in a row in the rafters of the barn.

But, in this still-kid moment of blindfolded twirling, Yawnie runs, buries our father's rolled-up paintings, the key. The lock he tosses into the field while the hockey blade he boomerangs into a prairie-dog hole with his pitcher's aim. In my mind I see where each object goes and, when we finish that game, we play another. For this one, I lie on the dusty ground, place my body carefully between wheat stalks, and time Yawnie to see how long it will take him to stumble over me.

What, in god's name, were we preparing for? The ESP Olympics?

We never failed to locate the object or the other within minutes, and sometimes—if we were feeling particularly telepathic—while still blindfolded. We trained ourselves, became Team Kov from Saskatchewan. And we became good.

Yawnie explained to me that we couldn't permit bits of our brains to focus too long on quotidian subjects like homework and television. Baseball, soccer, and musical Instruments were acceptable topics. And sex. We could think about sex alone. In these respites from the other's invasion, we could

fit in other secrets, as, I learned later, my brother often did.

Yet we couldn't permit our minds to focus too long on matters of our changing bodies, the astronomical library fines we'd accumulated, our mother's frustration with the wringer-washer, our older brother Simon's curious chin hairs growing in like paramecium squirming under a microscope—though these matters indeed distracted us.

Too many people, activities, TNFB—Thoughts Not From Books—could not go untethered without our shared approval. Information was a physical transaction between us. In quick lid movements, his eyes silverfish, I could tell Yawnie was tired, that his back ached. Watching him bounce a bloody knuckle on his knee, I knew he was thinking of a Loretta Lynn song and of the Native girl named Stella I worked with at the DQ Grill & Chill. Stella was tall and wore her white sneakers unlaced, their thick white tongues lapping over her feet. Yawnie was in love with her: he longed for the folds of her heavy black hair to rest on his neck *like a pelt of hope*—Yawnie's phrasing, not mine.

At thirteen, my twin brother hadn't yet learned to filter out his teenage lust, so I'd demur and tune him out, ordering a hot dog from the stand while he sat in his blue and white baseball uniform and thought about Stella. When ideas like these came into his head I'd turn away, and hoped he'd learned to do the same (he had). But mostly I could read him in as many ways as there are days in a lifetime.

Yawnie.

What?

Where did Victor's monster go—quick, it's a test—at the end of the book, where did he go?

Do you think if people could choose between going blind and never telling a lie again, which one? Which one would they choose?

Yawnie. I need you to focus here.

The Arctic, Frankenstein goes to the Arctic. Where else? Idiot.

Each day we would check the psychic knots we'd moored to each other. We were waiting, perhaps, for a time when the knots between us might slip loose, or at least Yawnie was.

The time came.

***

I AM HEADING EAST, my car is stolen. I can feel each kilometre clicking away in my gnashing teeth. The Transcona gravel, the thick August air is trapped in my sweaty fingers and hair as I grip the wheel and press the gas.

And yes, it's filmic: a blazing cigarette in hand, the bottle clinking against the steering wheel. I'm drinking Jim Beam—my accidental name sake—straight from the bottle, with the windows rolled all the way down.

An eighteen-year-old blond girl named Jim, me, driving by myself across the country. And drinking, never losing my coordination, my clarity. Drinking myself east, I wonder: *Is this what pain is—never feeling drunk again?*

East is colder, the oxygen is rich with the swell of green forests. Unable to gulp down the changing air quickly enough to stop my sobs, I pull over to the shoulder, my voice screeching into the still night. I reach out the window and throw the

bottle at the sky. He won't find it, he's beyond these baby games.

And so am I.

I rev the engine to swerve back onto the road, but the shift's in reverse and I end up slamming into a pine tree. My head ricochets off the top of the wheel. There are too many trees here. I hold my bloody nose in my hands. And then he's behind me, urging me to keep driving, that I'm not that hurt, that I need to ditch the car before they realize it's missing.

Just before I black out on the side of the Trans-Canada-some-where near the Manitoba-Ontario border-before I'm woken up by a trolling, snitchy squirrel that has mistaken my splayed arms for branches and crawled into the car, I remember Yawnie's warning.

He said the words aloud because I never could have found them, or guessed them, buried so deep in the whorl of one of those knots we'd tied to each other. I'd missed it. An explanation for our games, the strange rituals that, at thirteen, I suddenly deemed "immature."

Okay. But one day, Jim, you might need it.

Why?

You might lose the map to me.

*Ibi Kaslik: The Angel Riots. Penguin Canada, 2008. pp. 3-7.

Kaslik Ibi

jim

KELET felé tartok, a kocsimat ellopták. Minden megtett kilométer után a fogaimat csikorgatom. A Transcona kavics, a nyomasztó augusztusi levegő vastagon ráülepszik nedves ujjaimra és a hajamra, miközben tekerem a kormányt és nyomom a gázt.

És igen, filmben illő: a kézben égő cigaretta, az üveg a kormánykerékhez verődik. Véletlenül Jim Beam feliratú italt nyakalok az üvegből a teljesen lehúzott ablakú autóban.

Egy tizennyolc éves szőke, Jim nevű csaj, én, egyedül autózom keresztül az országot. És piállok, pillanatig nem tévesztve el az irányt, mindvégig józanul. Kelet felé iszom magam, és csodálkozom: *Ez az a fájdalom - hogy soha többé nem érzem részegnek magam?*

Kelet hidegebb, a lég tikkadozik a zöld erdők leheletétől. Képtelen vagyok elég gyorsan kapkodni a változó levegőt ahhoz, hogy a zokongásom megszűnjék, ezért félrehúzó, a hangom belehasít a nyugodt éjszakába. Kinyújtom a karom az ablakon és az égre dobom az italos palackot. Persze, nem fogja megtalálni, ő túlvan ezeken a gyerekes játékokon.

Én is.

Megbőgetem a motort, hogy visszamenjek az útra, de hirtelen hátrafelé indul a kocsis és nekivágodom egy fenyőfának. A fejem visszapattan a kormánykerékről. Túlságosan sok fa van itt. Fogom a vérző orromat. És akkor ő a hátam mögött hirtelen felbukkan, sürget, hogy vezessek, hiszen nem vagyok olyan súlyosan megsérülve, nyomjam a gázt, mielőtt észre veszik, hogy hiányzik az autó.

Pont mielőtt visszavergődnek a Trans-Canada gyorsforgalmira valahol Manitoba-Ontario határán, egy

szöszmötölő, gyűjtögető mókus térít magamhoz, amelyik összetévesztette széttárt karomat egy faággal és befurakodott a kocsiába, és akkor eszembe jut Yawnie figyelmeztetése.

Hangosan mondta a szavakat, mert én soha nem találtam vagy értettem meg őket, túlságosan beleépültek azokba a gubancokba, amelyek egymáshoz kötöztek. Én eltévesztettem volna. Ez volt egyik értelme kettőnk játéknak, tizenhárom évesen megélt furcsa rituálénknak, amit én hirtelen "gyerekesnek" találtam.

Jól van. De egy nap még szükséged lehet rá, Jim.

Miért?

El találod veszíteni a térképedet felém.

*Ibi Kaslik: The Angel Riots. Penguin Canada, 2008. 6-7. old.

(Fordítás: Dancs Rózsa)

**Minden Hónapban Mátyás Pincei Este
Információ: www.hccc.org**

TŰZ TAMÁS MÉCS LÁSZLÓ KÖLTÉSZETÉRŐL

"Isten után legnagyobb élménye az élet. A lét gyökerei borzongatják, az őstavas. Ilyenkor nem áll meg a felszínen, a mélybe száll, mígcsak vissza nem rántja egy újabb látvány, mert ő is az élet szerelmese, akárcsak Ady. De bármilyen témába is kezd, végül mindig az embernél köt ki. Az ember a legfontosabb számára. Klasszikussá vált versében, mit Móricz Zsigmond is annyira kedvelt, a „Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld” címűben „a ház előtti kertben a kis padkán egy ember”. Egy ember. Ez az ember bukkan föl ezerféle alakban Mécs költői világában, hol mint gyermek, kinek puha kezét kezében tartja, ki fenségként parancsol neki, aki a költő szemében tükröt keres és meg is találja. Máskor jönnek a szerelmesek a rózsaszínű hold alatt, munkások, hordárok, papok, orruk lógató aszkéták, de legtöbbször vannak a szegények, koldusok, elesettek. Megírja a nyomor balladáját, a vád- és védőbeszédet, mint az orvos, szeretettel hajol le a szenvedőkhöz, a rúttól és a rossztól sem riad vissza, mert ő maga is „tetőtől-talpig-ember”. A megértés és szeretet vezeti a tollat és a szeretet magylelkű múzsa: megaranyozza a legszürkébbnek látszó témát is és felejthetlenné teszi Vaskó Jánost és kedves családját, s társaikat a szegénységben, elhagyatottságban. Ki tudja ázni a porból a gyémántot, ebben nagymester, meglátni és megláttatni a könnyben az igazgyöngyöt.” (Krónika, 1976. január)

PAUL VALÉRY ABOUT LÁSZLÓ MÉCS

**"I felt the vibrant exuberance of a being
who was devoted to the glory of the Word.
He appeared to me
to be the most attractive and generous
kind of person."**

Mécs László

A KIRÁLYFI HÁROM BÁNATA

Amikor születtem, nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.

A többiek láttak egy síró porontyot,
de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot,
mintha babusgatná a szép napkorongot.

Maga adta nékem édessége tejét,
úgy ajándékozta anyasága tejét,
hogy egyszer a földnek bennem kedve teljék.

Isten tudja honnan, palástot kerített,
aranyos palástot vállamra terített,
fejem fölé égszín mosolygást derített.

Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat,
ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat, mint
királyi ember királyi urának.

Amerre én jártam, kövek énekeltek,
mert az édes anyám izent a köveknek,
szíve ment előttem előre követnek.

Amíg ő van, vígan élném a világom,
nem hiányzik nekem semmi a világon,
három bánat teszi boldogtalanságom.
Az egyik bánatom: mért nem tudja látni
egymást a sok ember, a sok-sok királyfi,
úgy, ahogy az anyjuk tudja őket látni?

A másik bánatom: hogyha ő majd holtan
fekszik a föld alatt virággá foszoltan,
senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.

Hogyha minden csillag csupa gyémánt volna,
minden tavaszi rügy legtisztább gyöngy volna:
kamatnak is kevés, nagyon kevés volna.

Hogyha minden folyó lelkemen átfolyna
s ezer hála-malom csak zsoldtárt mormolna,
az én köszönetem így is kevés volna.

Hogyha a föld minden színmézét átadom,
az ő édességét meg nem hálálhatom,
ez az én bánatom, harmadik bánatom.

**VESELY FERENC KANADAI MAGYAR KÖLTŐ,
ÍRÓ HONLAPJA VÁRJA LÁTOGATÓIT!
www.magyarokoltok.com**

László Mécs

THE PRINCE'S THREE SORROWS

When I was born, no Messianic star
Made proclamation through the world afar;
Only my mother knew my avatar.

The others saw a mewling little mite;
But she in swaddling clothes enwrap me quite
As if I were the sun's eternal light.

God knows where she obtain'd my baby gown,
A robe of gold and amethyst and brown;
Above my head a sky-blue smile shone down.

She was to me the fullness of all good,
She fed me with the milk of motherhood
And all the earth seem'd sweetness understood.
And still she mends my clothes with piety
And cooks my meals and waits in love on me
As if her work were done for royalty.

Where I have gone, the very stones have sung
And hail'd the kingliness of one so young:
My darling mother has inspired their tongue.
Thus, while she lives, my heart is full of joy;
Life would be blessedness without alloy
Did not three griefs of thought my peace destroy.

My first of sorrows is that men are blind
To signs of royal greatness in their kind,
And only mothers mark the princely mind.

My second sorrow is that, should she die
And underneath the sod in silence lie,
No one thenceforth would know a prince am I.

If every star were diamond through and through
And every bud were pearl, they would not do
To pay for all the affection that I knew.
If all earth's mill-streams through my heart should flood
And murmur each a psalm of gratitude,
Then, even so, my thanks were poor and rude.

If all the earth were Hybla honey sweet,
Yet how return her sweetness as is meet?-
This, my third sorrow, makes my grief complete.

(Translated by Watson Kirkconnell)

**OLVASSA AZ
AMERIKAI MAGYAR ÚJSÁGOT!
P. O. Box 7416 Baltimor,
MD 21227-0416, USA**

Majláth Mária

CHAC - "POOL PARTY" MONTRÉALBAN

Nagy sikere van minden évben Andrea Blana, a CHAC elnöke által rendezett "pool partinak". A Kanadai Magyar Művész Egyesületből mindenki megjelenik, aki teheti, mert kellemes a társaság, rengeteg finom ennivaló mellett barátságos, hangulatos „poolside” csevegés zajlik, nem is beszélve a csábító, kéken csillogó úszómedence vizéről. Az első vendégek már a déli órákban megérkeztek az idén is, és késő órákig állt a mulatság. Jókedv, vidám szakmai megbeszélések közben tárgyaltuk meg a jövő programjait is.

Az egyesület komoly ajánlatot kapott - 2009-ben Szentendrén kiállítási lehetősége lesz. A tagok nagy izgalommal fogadták a hírt, mert így Magyarországon is bemutatathatják művészetüket. Noha a távolság, a szállítási körülmények és a kiállítással járó sok tennivaló gonddal jár, a művészek lelkesedése mérhetetlen.

Ugyancsak most került sor a tagság megújítására, és örömmel láttuk, hogy a tagok száma nő nemcsak papíron, de a gyakorlatban is sok értékes új képzőművésszel szaporodott az egyesület. Most kezdődik a nyári szabadság mindenféle, de lehet a szabadság alatt gondolkodni, hogy majd össze rengeteg új javaslattal kezdjék meg az új évadot.

Kívánunk kellemes nyarat mindenkinek és viszontlátásra szeptemberben.

**AN ATTRACTIVE WEBSITE OF THE
HUNGARIAN VISUAL ARTISTS OF CANADA**
www.huvac.ca

“Our association consists of a group of artists who joined together to promote their work, interest and participation in contemporary visual arts, to encourage each other and to hold exhibitions in Canada and abroad... We believe that art builds bridges between people, generations and nationalities. It serves as a common denominator among economic groups. Art opens people’s minds to new possibilities, provides a foundation for shared experience.

The beginning of Hungarian Visual Artists of Canada was the millennium celebration of the foundation of the state of Hungary in the year 2000. As part of a series of events held in Toronto area, thirty artists of Hungarian background staged three successful exhibitions, two in Toronto and region and one in Budapest. Later, it was decided that a permanent organization should be established. At the same time, non artists were welcomed into the association as supporting members. HuVAC invites artists with a Hungarian background and non artists to apply for membership.”

Az alkotó közösség tagjai a jelenkori művészetekben érdekelt, egymást segítő művészek, akik saját munkájukat közös kiállításokon mutatják be Kanadában és külföldön. Hiszik, hogy a művészet összekötő híd emberek, nemzedékek, népek között... segít a dolgok közös megtapasztalásában. A csoport 2000-ben Torontóban szerveződött, Magyarország ezeréves évfordulójának tiszteletére rendezett ünnepek részeként. Akkor harminc magyar származású művész állított ki Torontó két tárlatán, illetve Budapesten. A kiállítás résztvevői később létrehozták a magyar származású alkotóművészek közösségét. Továbbra is szívesen fogadnak támogató tagokat.

Varga Csaba

**EGY NYELVEN BESZÉLÜNK, CSAK KI-KI A
MAGA MÓDJÁN - TAPLÓ, TAPS ÉS CSAP**

A tap t > cs : csap gyök jelentése : két felület érintkezik.

Taplad, taplasz, taplaszt, tapléta, tapladó, taplő (azaz taplő : szorosan a fához taplad), taplint, taplogat, tapliz, tepsed = szétterül, hangcserével ma : tesped, innen a tepsi szó is.

Szép gondolat : taplaszt[al] (taplaszt[al]) = ki|taplogat, taplint[at]os = óvatosan érint. Két tenyér összeillesztése is tap : taps, gyakorítva tapsikol.

Angol 'tap' (csap) = enyhe ütés, 'tapping' = csap|kodás. Német 'taps' = legyintés, 'tappen' (tappni) = taplogatni, 'tippen' = taplintani, u-val 'tipfen' = érinteni (innen : „tupfolni”).

Francia 'topler' = kezét ad valamire, 'tapi' = lapuló (tapladó), 'tapis' = szőnyeg, 'tapisser' = taplaszt, 'tapler' = felken. Szintén két felület érintkezése : toplog, toplánka, top|orzékol, taplos, tapplancs.

Tap magas hangon : tip, tep : tip|or, tip|eg, tepler (a földhöz tapasztja). Német 'tappen' („toppni”) = toplogni, de egyúttal azt is jelenti, hogy taplogatni.

Taplogató : csáp. Szanszkrit tup, hun 'táp|ál' = tap|sol, ógörög tüp|tol [óóóóú]

(„csap|tol”) = csap|kod, ver.

Top, mint felül lévő : angol 'top' = felső, 'toppled' = fedett, német 'tüpfel' = foltocska (azaz rátét : felül lévő). Francia 'topler' = valamire rááll. Ami felül lévő: felszín, ebből a topológia szó. A magyarban : két rongy egymáson („folton folt”), azaz legfelül is rongy : top|rongy. Tehát nem véletlen, hogy a felül rongy: top|rongy, felül semmi : top|less.

A tap t hangját ma egyes szavakban cs-nek ejtjük : tap = csap, de sok nyelvben maradt a tap kiejtés. Egybe csapottak : tap|at, ez ma : csap|at. Csop|ort értelménye ugyanez. Francia 'tap|ée' = csap|at, 'tap|ette' = csap|ó.

A hordóba becsapott : csap, de ácsolásnál az illesztő fahenger (mint egybe illesztő) is csap. Innen a csap|szeg szó. Csap így nyelet is jelenthet. Áttételesen: jég|csap, nyelv|csap. Angol 'tap' = dugó, dugasz, kiejtési eltéréssel : 'scaple' = nyél, 'slap' = csap. Angol 'tap' hordó csap|ját is jelenti : 'tap-hole' = csap|nyílás, 'tap-water' = csap-víz, tap-hause' = csap-ház : kocsmá. Ugyancsak két felület érintkezése : csap|lás, csap|kod, csöplőg. Angol 'chop' = csap, csap|ás. Csap|adék, csöplő|en : ami le|csap|ódik. Csépl|el, csepl|ül, csépl|hadaró (csap|kodó). Csap|a, csap|ás : kitaposott út. A lenyomódás értelményből : csap|lan (csökken). Angol 'chappen' = csap|lan, értsd : csökken.

Mint le|csap|lott : csap|lott kanál (pl. cukor, orvosság). Mint fejre csap|lott : csap|ka (talán eredetileg csap|lak), ma cs > s módosulattal: sap|ka (sapak, sapek?)

2. Csap|da : csap|ódó alkalmatlanság vad fogáshoz. Csap|odár : ide-oda csap|ódik.

Francia 'tap|oir' = csap|kodó.

A csap = tüp szóból származik a típlus szó, s a típlus, ógörögben 'tüplosz' [óóóóñ] szó eredetileg azonos magával a csap|asz : csap|ás szóval. Típlus úgy értendő, mint pl. a kékfestők nyomóformája. Ugyanis csap|ni, nyomni kell, a lenyomat pedig szükségszerűen mindig egyforma. Ez a típlus (egyforma)

értelménye. Típlus pecsétet is jelentett.

A csap|ás és típlus szó egyezés könnyen igazolható :

Ógörög 'tüplosz' [óóóóñ] = csap|ás, nyomás (a kijárt út is csap|ás); 'tüplé' [óóóóç] = csap|e : ütés; 'tüplasz' [óóóóñ] = csap|asz : kalapács; 'tüplószisz' [óóóóóóñ] = csap|ózás : benyomás (ógörög -ószisz ma -ozás, -zés)

Tüplosz és csapás tehát biztosan egy és ugyanaz a szó, csak némi kiejtési eltéréssel. A típlikus szó az ógörögben 'tüplikósz' [óóóóééñ] = „csap|ikás” : formázható, képlékeny (ógörög -ikósz ma -ikás). Bizonyára csap|kodással alakítható anyagról van itt szó.

Top fordítva : pot, pat, pet. Például pat|ics fal = tap|ics fal, agyagból tap|icskolt, azaz tap|asztott fal. Ugyaninnen adatik, hogy az egyik felület a másikon : pót, miből pót|ol, pót|lás, pót|lék. Angol 'patch|y' = pót, 'pet|le' = odasimul. Pát|y|ol|gat (pat|ol|gat) = takargat. A pat|ina is két felület érintkezése. Angol 'pett|ing' = simogatás, a gyököt visszafordítva ma : tap|i. Angol 'pat' = veregetés, ütögetés (lásd fordítva : tap|s), magyar pat|ália, pat|é (cset|e-pat|é). A veregetés, tehát össze-össze illesztés értelményből : patt|lant, patt|log, pat|a, pat|kó

Pat > pacs : pacs|kol (fordítva : csap|kod), pecs|ét, német 'petsch|aft' = pecs|ét, 'patsh|en' = pacs|kol, pas|kol, a németek ezt úgy értik, hogy : tap|sol.

Német 'patsch|hand' = pacs|kéz, azaz „csap|kéz”)

Tap ellentétes jelentéssel : tép, tép|áz, tép|elődik, táp|ászkodik.

tap, tep, tép, tip, top, tüp, táp, csap, csep, csép, csáp, csöp, csepp, csöpp, pit, pet, pat, pitt, patt, pacs, pecc, patsch, patch egyetlenegy ősi szavunk ez – huszonhárom féle kiejtéssel.

KI HOGYAN HAL MEG?

A kertész a paradicsomba kerül.

A postásnak megnyílik a mennyország kapuja.

Az órásnak üt az utolsó órája.

A kalauz eléri a végállomást.

A primásnak elszakad a húrja.

A matróz az örök nyugalom tengerére hajózik.

A pénztáros elszámol az étellel.

A bűvár örök álomba merül.

A trombitásból kifogy a szusz.

A koldus jobblétre szenderül.

A díjbirkozót maga alá gyűri a halál.

A bérlő örökös otthonra lel.

A boldogtalan megboldogul.

A léghajósnak elszáll a lelke.

A vegeterianus fűbe harap.

A virágáros alulról szagolja az ibolyát.

A lovasz elpatkol.

A papnak harangoznak.

A vadásznak lőttek.

A színésznek legördül a függöny,

A muzikusnak elhúzzák az utolsó nótáját.

A szabót kinyírják.

A kis embereket elteszik láb alól.

A meteorológusnak befellegzett.

Pomogáts Béla

ISTVÁN KIRÁLY ALAKJA A MAGYAR KÖLTÉSZETBEN

(Részletek)

The figure of the holy king already appeared in the legends of the Árpád-age and has been present ever since in our religious and profane poetry as an example providing moral strength and communal-spiritual support. The wisdom and foreseeing of St. Stephen, his consequentiality and severity that ensured the perpetuance and unity of the Hungarian people have been versified by almost all the significant figures of Hungarian poetry.

... A nagy történelmi személyiség egyszersmind jelkép mindig: erkölcsi példa vagy éppen a nemzeti identitás valamely fontos történelmi alkotó elemének szimbóluma. Így van ez a mi költészetünkben is, hiszen a honfoglaló Árpád, a magyarságnak a keresztény Európában helyet szerző államalapító Szent István király, az országot minden ellenségtől védő Szent László, a törökverő Hunyadi János, a nyugati műveltségnek otthont adó Mátyás király vagy éppen Bethlen Gábor, II. Rákóczi Ferenc és Kossuth Lajos emlékének és alakjának költői művekbe foglalása mindig a nemzeti lét valamilyen fontos követelményére figyelmeztetett...

Szent István emberi alakjának és történelmi életművének szépirodalmi, költői ábrázolása is hasonló megfontolások jegyében fogant, a szent király alakjának és művének költői (vagy regénybeli és színpadi) megidézése is mindig időszerű és jelképes értelmet kapott. Méghozzá általában a nemzeti történelem olyan fontos eseményeinek értelmezésében, amelyek ezer esztendő leforgása során a nemzeti identitás meghatározói közé kerültek. Az egyik ilyen esemény maga az államalapítás, a másik pedig a keresztény Európa közösségében való elhelyezkedés. Mindkettő kiemelte a magyarságot a keleti életformák és a népvándorlás kaotikus világából, és megalapozta jelenlétét, szerepét a nyugati nemzetek között...

A szent király alakját mindenekelőtt legendái: a „kisebb” és a „nagyobb” Szent István-legendák, illetve a Hartvik püspöktől származó legenda örökölte meg. A 13. század végén született *István király verses históriája* (Officium S. Stephani Regis Hungariae) is nagyjából e legendák történeti anyagát követi, miközben portrét rajzol az államalapító és egyházszervező uralkodóról. A verses história elsősorban azt emeli ki, hogy István király vezette el a magyarságot a pogány világból a kereszténységbe: „Míg Attila állt fölötte, / a magyar nép egyedül / a zsarnok igáját nyögte / ész nélkül s hitetlenül. / De István uralkodása / dicső fordulót hozott, / jelzi egy szó megtoldása: / gaz igazra változott. / Teremtőnk a tenger éve / elhagyott Hungáriát / mindedig megtérítésre / senkinek sem adta át; / eme szentjével kínálta / a keresztség balsamát, / övéinek s néki tárta / örök égi otthonát.” (Weöres Sándor fordítása) A verses história nyomatékkal szól arról, hogy István király erős akarattal és uralkodói szigorúsággal vezette népét

a keresztény Európába: „Ha szelídebb apostolra / is hallgatna nemzetünk: / talán Isten küldött volna / kezebbet is nekünk. / Merész lázongók hadával / gyengébb pásztor mit tegyen? / Ezért kemény férfi által / szállt reánk a kegyelem.” Ugyanakkor a király szelídségét is ünnepli, azt a kegyességét, amelyet a szegények és a szenvedők iránt tanúsított: “Mennynek minden adománya / közt legnagyobb kegyelem, / mely rászállt a szent királyra: / csodálatos türelem. / Koldusok tépték szakállát / – példaként említették –, / mikor egyszer alamizsnát / kegyesen osztott nekik; / és elkezdett énekelni / hálát, ujjongó fohászt, / hogy méltó lett elszenvedni / e csúf megaláztatást.”

Dankó József, a régi magyar himnuszok költészet egybegyűjtője hívta fel a figyelmet (még a múlt század végén kiadott munkájában) a *De Sancto Stephano rege* című latin himnusra, majd Alszegey Zsolt állapította meg azt, hogy ennek a himnusznak két részlete magyar fordításban is megtalálható középkori kódexekben. Mindkettő prózai fordítás, mindazonáltal a régies prózai szövegen is átüt a költőiség. Az első részlet a *Keszthelyi Kódex*ben található (mai helyesírás szerint): „Szent István király / magyaroknak apostola / csodákkal és jószágokkal / naponként mennyből ékesítetik, / kit ájtatosan kérünk, / hogy minket oltalmazzon minden gonosztól.” A másik fordítás a *Érdy kódex*ből való, itt a Szent Istvánról szóló prédikáció tolmácsolja a latin himnuszt magyarul: „Idvez légy boldog Szent István király / a te népednek nemes reménysége. / Idvez légy mi megtérésünknek bizony doktora és apostola. / Idvez légy minden szentségnek és igazságnak fényes tüköre.”

Ezt követve a középkorban mindvégig jelen volt Szent István alakja az egyházi költészetben: latin himnuszokban, magyar nyelvű töredékekben. Ezek a szövegek rendre a Szent István-legendák történeti anyagára és a bennük kialakított jellemképre támaszkodnak, azaz elsősorban a keresztény uralkodó: a térítő apostol és egyházszervező, illetve a keresztény erényeket az életszentség magaslatán gyakorló és érvényesítő király egyéniségét rajzolják meg. Az első összefüggő magyar Szent István-himnuszt az 1651-ből való *Cantus Catholici* című gyűjteményben találjuk meg, ez a himnuszt ugyancsak az apostoli szolgálat eredményeit örökíti meg: „Királyi pálcát hogy kezébe véve: / Keresztény Hitet terjeszteni kezdé...” Hasonlóképpen mutatja be a szent király alakját Szegedi Lázár 1674-ben közreadott *Cantus Catholici*-ja, a 17. század végi *Cantionale* című kézirat, az erdélyi Kájoni János ugyancsak 17. századi énekgyűjteménye és Náray György 1695-ből való *Lyra Coelistis* című kiadványa. Ez utóbbi Szent István-éneke helyezi el első alkalommal a Szent Jób legendáját a himnuszok szövegében, noha maga a legenda már az *Érdy kódex*ből is ismerős. Minderről Alszegey Zsolt forrásértékű tanulmánya – az 1938-ban a Szent István-émlékkönyvben megjelent *Szent István a magyar egyházi költészetben* című összefoglalás – ad számot.

Az egyházi költészet mellett már a 16. század világi költészetében is megjelenik Szent István alakja, méghozzá nemcsak katolikus, hanem protestáns költők munkáiban is...

A 18. század egyházi és világi énekköltészetében igen gyakran idézte fel a szent király alakját és történelmi életművét. A már idézett *Egyházi Énekes Könyv* több Szent

István-himnusz és éneket foglal magába, s hasonló egyházi énekek találhatók Bozóky Mihály 1797-es *Katolikus karbéli kótás énekeskönyvben*, illetve az 1785-ben Pesten kiadott *Énekek könyve a szükséges litániákkal és imádságokkal* című gyűjteményben. Ugyancsak 1785-ben adta közre *Énekek könyve* című gyűjteményét Ányos Pál, a kor kiváló költője, ebben található a minden bizonnyal Ányos nyomán született Szent István-himnusz is, amely elsősorban költői minősége következtében válik ki a korszak átlagos egyházi énekei közül... Hasonlóképpen az 1797-ben megjelent két énekeskönyvben – Szent-mihályi Mihály és Bozóky Mihály gyűjteményeiben – található meg a máig legnépszerűbb Szent István-ének, az *Ah, hol vagy magyarok* kezdetű. Ennek szövege Bozóknál a következő (jól ismert) szakasszal kezdődik: „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga, / Ki voltál valaha országunk istápjá, / Hol vagy István király, / Téged magyar kíván, / Gyászos öltözetben te előtted sírván.”

A 19. század magyar világi költészete ehhez képest ritkábban idézte fel a szent király alakját, annak ellenére, hogy a nemzeti történelem nagy személyiségei: Szent László, Hunyadi János, Mátyás király, Zrínyi Miklós és II. Rákóczi Ferenc történelmi emlékezete igen gyakran adta a költészet tárgyát...

A századforduló és a századelőidején, főként az ünnepi alkalmakhoz fűződő költészetben igen gyakran jelent meg Szent István alakja, emlékezete és öröksége. Minderről Pintér Jenőnek az 1938-as *Szent István-émlékkönyvben* olvasható *Szent István a magyar világi költészetben* című tanulmánya részletes összefoglalást ad. Ezúttal csupán Vargha Gyula *Gizella királyné* és *Az első harangszó*, Gyóni Géza *A dicsőséges Jobbhoz*, Gáspár Imre *Szent István ünnepére*, Dalmady Győző *Szent István napján*, Bán Aladár *Ének a szent Jobbról* és Harsányi Lajos *Szent István* című költeményét szeretném megemlíteni...

Husadik századi klasszikusaink közül talán Babits Mihály nevéhez fűződnek leginkább emlékeztetés Szent István-versek, nem utolsósorban annak következtében, hogy a két világháború közötti időszakban a költő az esztergomi Előhegyen – a szent királyhoz fűződő történelmi emlékek közelében – találta meg nyaranta otthonát. Ott írta meg a húszas évek elején *Szent király városa* című költeményét, ebben, hasonlóan az időszak más verseihez, azzal vetett számot, hogy milyen szenvedéseket hozott a magyarságra az első világháború, a két forradalom és a trianoni békediktátum. Érdemes felidézni Babits szavait: „Sötét kor ez, / barátaim! Szörnyű rabságból ébredünk / s átallunk szabadságért küzdeni. / Templomokat romboltunk, s rá nem érünk / építeni; jó ha még saját ledőlt falunkat / fölraakhatjuk, hogy elbújhassunk szégyenünkkel! / Küzdeni? Más korok küzdtek könyvért, keresztért, / ostyáért és zászlóért: ez nekünk már / mind semmi volt. Mi már a Semmiért / harcoltunk, mint üres gép, barbár századok / harcánál szörnyebb harcot. Egymást vontuk az / ágyúk elé. Óh, szent István király! A te / csatáid jobbak voltak. Karddal a / kard ellen! Hogy a magyar ölyv galambként / üljön a szentek vállán, s hordja tőlük az / Isten postáját! – Hol az Isten? S hol a harc, / mely még békét igér?” Szent István alakját:

királyi büszkeségét idézi fel Babitsnak egy másik nevezetes költeménye, az *Imre herceg* is.

A század neves katolikus költője, a piarista paptanáár és irodalomtudós Sík Sándor munkásságában is jeles nyomot hagyott a Szent Istvánra való emlékezés. *Szentkirály szólóngatása* című ünnepi költeménye az 1938-as Szent István évfordulóra készült: a váci székesegyház előtt rendezett ünnepségen olvasta fel; a kormány nevében pedig Hóman Bálint kultuszminiszter beszélt. A költő mintegy István királyt szólaltatja meg, midőn arra szólítja fel a magyarságot, hogy a keresztény erkölcs követelményeinek megfelelően tartson kollektív bűnbánatot: „Gázoltatok sokszor sajtó sírom hantján, / Idegen istennek térdeteket hajtván, / Napnyugatnak, keletnek. / Hitefogyott népem, ellenemre járván / Hányszor felemelt a ledöntött bálványt, / Mint a pogány, eretnek. / Bűnbánatos mellet háromszor verjenek, / Mind akik magyarok, mind akik engemet / Hívnak, szeretnek.”

Lassan elérkeztünk az élő magyar költészethez. A Szent István alakja iránt táplált érdeklődés 1938 (ekkor rendezték az Eucharisztikus Világkongresszust is nálunk) körül érte el csúcspontját, és ez az érdeklődés a második világháború után sem lohadt. Ebben az időben Szent István alakja valósággal jelképpé emelkedett: a nemzeti függetlenség, a nemzeti méltóság és a nemzeti identitás szimbóluma lett, valójában mindazokkal a pusztító erővel szemben, amelyeket a kommunista önkényuralom hozott létre. Ebben az időszakban keltette életre a szent király emlékeztetés Torna József két költeménye is; a *Szent István szarkofágja* a régi éneket: „Hol vagy István király” idézi fel, az *István király* című költemény a magyarság ezeréves megpróbáltatásait veszi számba a tatárok által lenyilazottaktól kezdve az ötvenes évek parasztnyúzó politikájáig; végül pedig a nemzeti megmaradás erőt adó történelmi tapasztalatáról beszél: „Mi vagyunk, akik mindig lélegzünk, / István király.”

Ugyancsak az élő magyar költészet Szent István-képét szemlélteti Ágh István *Árpád-házi katalógus* című költeménye, ez egyszerre hivatkozik Szent Istvánra és Szent Lászlóra, valójában mindkét király a nemzeti megmaradás szent szimbóluma: „Akinék uralgó jobbjá néger gyermek / levágott öklének maradt ránk, / s kinek kiszáradt agya párája / aranyozta a hermát, / kemény erkölcsé metszette, árnyékolta, / s ki páros kísértet a kőben, / se szíve, se húsa, csontja, / túlvilág hullafoltszínű grafikája - / vigyáznak minket, vigyázzunk magunkra.”... Vasadi Péternek, a kiváló katolikus költőnek *István-zsoltár* című költeménye... ugyancsak a nemzeti lét, a megmaradás és az identitás nagy történelmi jelképei között jelöli ki a szent király alakját és szellemi örökségét: „előtted, arany lengés / lángolt a honteremtés / mögötted fénybe’, porba’ / dús földünk elnyugodva; / húzzák ma is az ökrök / szekéreként te-idődet; / köztünk vonul az öklöd.” Szent István emlékezete a jelenben is – mindig megújuló – erkölcsi példát, az egész magyarságot illető történelmi örökséget és közösségi-lelki erőforrást jelent.

(Kisebbség, 2000. 3. szám)

Szent István-szobor Sepsiszentgyörgyön a Szent József katolikus plébániatemplom udvarán

“Idvez légy boldog Szent István király
a te népednek nemes reménye...” (Érty kódex)

Vasadi Péter

ISTVÁN-ZSOLTÁR

súlyos selyempalást vagy
alád bújunk hazának

te nagy király, ki titkon
átszállsz határainkon

mi veszni látszik, gyűjtöd
elket, földet meg üszköt

minden darabka létet
ütöd rá a pecséted

nem engeded a jussod
kell bár pokolra jutnod

mert ott is szent maradnál
mély kút, erő, aranytál

öled tele javakkal
szavad, rajzó aranyhal

úszik felénk serényen
fekete tengerlésben

meghaltál, mégis itt vagy
ki urad vérét ittad

etted a testét, mélyen
bukva e meredélyen

buzgó király; de vannak
kik ellened harapnak

csitulni jobb lett volna:
belük fittyen karókra

valál, kit más úr elles
népbe komor szerelmes

előtted, arany lengés
lángolt a honteremtés

mögötted fénybe', porba'
dús földünk elnyugodva;

húzzák ma is az ökrök
szekéreként te-idődet;
köztünk vonul az öklöd

Fotó: Kralovánszky Balázs

Csabai János

ÉGIG ÉRŐ IMA

Drága magyar vérem, tekints föl az
Égre,
Alázatos szívvel segítségét kérve!
Vésztünkre esküdtek cselszövő
gazok,
Halljátok a fohászt,
Ti halhatatlanok!
Haj, regü rejtem, regü rejtem.

Pusztítja e népet
Száz idegen érdek,
Szétmorzsolják szívét a gyűlölet kövével
Látásrontó homály,
Fonnyasztja a lelkét,
Nincs, aki táplálja csillagok tűzével.
Haj, regü rejtem, regü rejtem.

Gonosz nyelveknek
Kétágú szavára,
Elfordul a Múlttól, szenved Jelenétől,
Istenét feledő
Állhatatlan néped
Nem merít már jövőt ősi nagy hitéből.
Haj, regü rejtem, regü rejtem.

Magyar magyar ellen
Tennaga kárára,
Rablógyilkos ármány, a szándék kiviláglik,
De távoli mennydörgés,
Patkók csattogása,
Csillagfényes múltunk elevné válik.
Haj, regü rejtem, regü rejtem.

Napból felröppenő
Turulmadár tánca,
A Fény születik újjá, elsorvad az árnyék.
Haj, regü rejtem, regü rejtem.

Nimród ósatyánknak ifjú ivadéka,
Attila nagykirály deli vitéz sarja,
Szkíta nemzetségünk halhatatlan vére,
Segítsd szép országunk, hogy megmaradjon népe!
Haj, regü rejtem, regü rejtem.
Haj, regü rejtem, regü rejtem.

Dancs Rózsának nagyon sok szeretettel
a torontói szepe napok emlékére, és hogy
szíves- lélekkel folytassa munkáját, küldetését
a Kanadába szakadt magyar testvéreinkkel
együttérzésben és soha egymás ellenében.

Csabai János

Toronto, 2008. február havának 14. napján

Veszely Ferenc

HATÁR-NÉLKÜLI NÉPÜNK KÖLTŐJE - TAMÁSI MIKLÓS

Vendégfogadóban idegen vánkoston vándorlegényeknek éber álmát alszom a szemem is nyitva csak az elme pihen mint a tavirózsa a tó közepiben néha rándul a víz kiált az éjszaka nem járhat a szegény álmában sem haza	keze botján pihen szeme a tarisznyán árva kódís sorsát nehogy megorrolják és ha néha-néha förléje angyal száll azon imádkozik ne itt ébredjen már ne itt ébredjen már mert a puha párna első kakaszszóra kemény kővé válna...
--	--

Vendégfogadóban címmel így ír Tamási Miklós népi költőnk Vancouverben 1973-ban, tizenhét évvel megérkezése után, tisztán tükrözve saját, és sorstársai lelkivilágát, illusztrálva a beilleszkedés nehézségeit Kanadában. Ez még annak is küzdelmes volt, aki felkaroltként érkezett ide, mint ő is, a soproni Erdőmérnöki Főiskola diákjaként. Az 1956-ban levert forradalom után a főiskola fakultásának és diákjainak több mint 80 %-a Ausztriába menekült. Kanada fogadta be őket. A soproni kar 196 diákkal érkezett Vancouverbe, akikből 128 fejezte be tanulmányait. Tamási azon 68 között volt, akik más pálya felé fordultak...

Egy békésmegyei uradalom főerdészének fiaként jött világra Tamási Miklós, Kárászmegyeren. Ekkor már a második világháború előre vetítette az árnyékát. "Háborús időkben voltam gyerek," írja, „haditudósításokon tanultam meg olvasni és harci felvételek voltak képeskönyveim” (Virágot sír a fa, 43.) De gyermekkorának meghatározó tényezője nem a háború és nem az azt követő kommunista sanyargatás volt (mint uradalmi erdész, édesapja rossz „kádernek” minősült), hanem ennek a „rossz kádernek” jó jelleme és bátorsága. A *Virágot sír a fa* két történetben eleveníti meg Tamássy József főerdészt. „Tamássy József fia vagyok,” jegyzi meg. „Hogy a nevem miért rövidült le, az már a kommunizmus dolga.” Az egyik történet 1946-ból való, amely egyben a kommunisták uralmának kezdetét is megörökíti.

„Eljött 1946 tavasza. „Népitélet” járta a mi vidékünkön. A fellázított legalja nép, a csöcselék szabad rablást szimatolva, és Pestről küldött agitátorok által vezetve papokat, ügyvédeket, tanítókat hurcolt meg. Némelyik életével fizetett a jobb nadrágjáért. Nekünk levélben megírták, hogy melyik éjjel kerülünk sorra. Az este apám bekészítette a kisbaltát a hálósobába, mert akkorra a fegyverektől már megszabadultunk, és mi remegve bújtunk össze az ágyban. Úgy kilenc óra körül embereket hallottunk az ajtóban. Apám kinyitotta. (Szokta volt mondani: „Inkább én megyek elébe, mintsem a halál jöjjön értem.”) (Ibid, 19-20)

Mint kiderül az emberek annak az orvvadásznak a vezetésével, akit édesapja többször elcsípett és börtönbe is juttatott, nem a „népitéletet” végrehajtani jöttek, hanem hogy

megvédjék azt az embert, a pesti „népitélőktől”, akit a legnagyobb becsben tartottak. Honnan jött ez a nagybecsülés? Mit becsültek Tamási édesapjában ezek a közemberek? Nemcsak bátorságát, de szerető gondoskodását és áldozatvállalását is. Ezt illusztrálja a második epizód.

“Emlékszem, tél volt, favágó évszak. Egy hatalmas, erdőszéli óriást kellett kidönteni. Dolgoztak is rajta vagy hatan, kisebb népünnepély volt. Mikor apámmal odaértünk, már fűrész ette, balta rágt a fát. Ő rájuk mordult: Hát nem látjátok, hogy ha arra dől, tíz fiatal fát összezúzhat? Kötelet rá, hogy kifele forduljon! Ám akkor már szinte ingott a fa, senki sem vállalta a kötélfelvitelt. Csak Te, apám! Lélegzetállító volt, míg oda- s visszaértél, és a marcona favágók szemében ott csillogott a tisztelet. Akkor nagyobb voltál nekem, mint az az óriás fa, ma már hatalmasabb vagy, mint az egész világ. Mert aki nem fél, az a leghatalmasabb.” (Ibid, 14-15)

Nyilvánvaló, hogy Tamási példaképe erdész édesapja, aki szerint fia az ő nyomában hivatott járni. Karrierje már sinen van: erdész lehetne ő is, mint az apja. Őmaga az erdőben nőtt fel, s a soproni diákok között is már végzős diák lenne. Szereti is az erdőt, és mégis más pályát választ magának. Miért? Mert ha apja megszerettette vele az erdőt, édesanyja még jobban megszerettette vele anyanyelvét. S ha már az erdő is gazdag, milyen gazdag az ő anyanyelve! Tamási igazi erdeje a költészet, amiben jobban otthon érzi magát, mint Kanada vadonjaiban. „Fáim” című verse nemcsak hatalmas olvasottságról tanúskodik, de irodalmi nagyjaink intuitív megértéséről is. Érdemes megfigyelni és értékelni azt a szerény, de belsőseges viszonyt, ami közte és költőink közt kialakult, s amiről a *Fáim* c. vers olyan meggyőzően tanúskodik.

Körös Csokonai, szilfa-hű Kölcsei
Első rokonaim, lelkennek csőszei
Topolya Berzsényi, barkóca Vajda,
ma is belezúgnak a magányos dalba.

Vörösmarty komor, száztitkú tiszafa,
Petőfi virágzik, szerelmes mandula.
Öreg tölgyfa Arany, vérbükké lett Ady,
moha lombjuk lehullt, zúgásuk hallani.

Csendes hárs Tóth Árpád, Attila árvafűz,
ma is fellobognak mint a csereklyetűz.
Nyírfa Kosztolányi, sötét éger Babits,
micsoda ellentét, az vagyok magam is.

Juhász akáclombja és eperfa-Sinka
álomba ringató, gyerekkori hinta.
Áprily örökzöld, Erdélyi nyárfa-szép,
ég felé mutatnak annak ki sárba lép.

Diófa Sík Sándor, gyertyános Mécs László,
előbbi a címer, utóbbi a zászló.

Juhar Szabó Lőrinc, Radnóti somvirág,
cinkosként hajolnak hozzám mint cimborák.

Wöeres dús platánja, Illyés vadkörteje
testem takarója, lelken elesége.
Szelíd árnyékukban, kis dudvafa, állok,
Ezer virággal egyre orgonálok.

(Kopjafák 92, 1972)

Christopher Adam

CANADA'S HUNGARIANS AS REFLECTED IN THE 2006 CENSUS

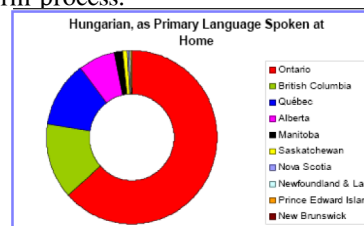
The results of the 2006 Census relating to immigration and the preservation of heritage languages provide the most up to date glimpse of Canada's changing ethno-cultural makeup. Released on December 4, 2007, these census results made headlines in Canadian newspapers, as they showed the scope of the cultural transformation taking place in many of the country's largest urban centers. While a handful of the largest ethno-cultural communities were profiled by the English and French language media, the majority of linguistic groups—including the Hungarians—were lumped together in the "other languages" category. Nevertheless, a year after the commemoration of the 1956 Revolution's fiftieth anniversary, the 2006 census figures reveal that the vast majority of Canadians who still speak Hungarian at home are adults, rather than children, and that relatively few people of Hungarian descent use this heritage language on a regular basis.

The 2006 census shows how provinces that once saw the largest number of immigrants now find themselves at the bottom of the list, when it comes to where new arrivals choose to settle. A prime example of this is Saskatchewan, home to Canada's first Hungarian settlements, dating back to the 1880s. Hungarians, of course, were hardly the only immigrants in this prairie province. A district in Regina, for example, once boasted the name "Germantown" and historians have observed that even as late as the 1940s, one could walk in these neighbourhoods and rarely hear English spoken.¹ Germantown, however, was somewhat of a misnomer, as many of the ethnic groups represented here were not actually Germans, but other immigrants from East/Central Europe. Nevertheless, the lack of inexpensive farmland, the decline in the proportion of Eastern European arrivals after World War II, as well as the increasing prominence of service sector and manufacturing jobs meant that major urban centers like Toronto gained an edge over Regina, and other prairie towns, when it came to attracting the most immigrants.²

While much of Canada's English language media took stock of the country's increasingly multicultural cities, when the subject turned to Québec, the decline of Montreal's Francophone population was afforded the most attention. Several articles published in *Le Devoir*, for example, painted a somewhat apocalyptic picture of French language's decline. The Montreal-based paper's cover story declared that "le français perd des plumes, et les allophones prennent du poids au Québec."³ Although the article's author added nuance to his piece by suggesting that Francophone communities outside of Québec lost the most ground, as did immigrant groups that were gradually being assimilated, the nationalist *Société Saint-Jean-Baptiste* (SSJB) presented a far more pessimistic picture. Jean Dorion, president of SSJB's Montreal chapter, felt that all his premonitions concerning French decline had come true.

La thèse dominante, [...] c'est que ça va bien pour le français, que ça n'a jamais si bien été. Nous, on n'a jamais défendu cette thèse-là. Je pense que c'est un cinglant démenti au jovialisme. Le français recule à l'échelle du Canada, du Québec et de l'île de Montréal. Il recule comme langue maternelle et il recule comme langue parlée à la maison. Qu'est-ce qu'on veut de plus pour dire que ça ne va pas très bien pour le français?⁴

Most English-language publications focused less on the decline in native French speakers on the island of Montreal (pointing out that many of them had simply moved to off-island suburbs) and instead examined the dominance of the French language in the public sphere. The census data does, however, show that in 2001, 53.2 percent of Montreal residents were native French speakers, while five years later this figure stood at 49.8 percent.⁵ Meanwhile, the number of Anglophones in Québec increased for the first time in more than a decade, from 591,000 in 2001, to 607,000, according to the 2006 Census.⁶ Despite the fact that the number Anglophones is once again growing and the fact that Francophones now form a minority on the island of Montreal, Victor Piché, a demography professor at the Université de Montréal, noted that the decline in native French speakers is due to the large number of immigrants settling in Montreal, most of whom now actually choose to use French as their primary language of communication.⁷ Jack Jedwab, executive director of the Association for Canadian Studies, observed that Allophone immigrants will eventually integrate into the mainstream Québec society and will adopt French as their primary language. According to Jedwab, "immigrants don't switch to French in the home in the short term. It's a medium- to longer-term process."⁸

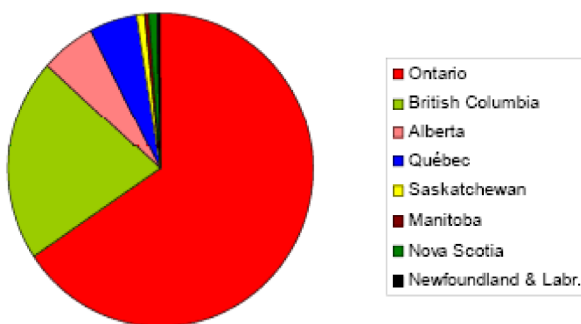
One of the strengths of the 2006 census was that it examined not only changes in Canada's two official languages, but also heritage languages that Canadians spoke most often at home. The results suggest that only a minority of Hungarian-Canadians use this heritage language as their primary form of communication with immediate family members. According to the nationwide statistics, a total of 21,905 Canadians spoke Hungarian at home more often than any other language.⁹ The vast majority (89.5 percent) of these Hungarian speakers were adults, while only 2,285 Canadian children (10.5 percent) used Hungarian as the primary language of communication at home.¹⁰ These numbers also suggest that the overwhelming majority of Canadians who speak mainly Hungarian at home are, or were at one point immigrants to Canada. According to the census data, this figure stands at 18,415 (or 84 percent), while only 2,910 non-immigrants use Hungarian as their primary

ian as their primary language at home.¹¹ Ontario is home to the largest number of Canadians who speak Hungarian at home as a primary language, with 13,860 respondents indicating this when they completed the census.¹² British Columbia came in at a distant second place, with 3,085 residents who spoke mainly Hungarian.¹³ According to the 2006 returns, this figure stands at 2,665 in Québec and 1,520 in Alberta.¹⁴ In addition to language usage among immigrants and non-immigrants, the 2006 Census also collected data on the national origins of Canada's immigrant population, including in this category anyone who was once considered a landed immigrant, as well as the newest arrivals. While the majority of the 45,940 Hungarian immigrants currently in Canada came before 1991, the number of arrivals from Hungary increased noticeably between 2001 and 2006, when compared with figures from the preceding five years.¹⁵ A total of 2,550 Hungarians immigrated to Canada during the five years preceding Census Day in 2006, while the number of arrivals from 1996 to 2000 stood at only 1,970.¹⁶ When taking into account all arrivals before 1991, Hungarians currently form 0.7 percent of Canada's immigrant population.¹⁷ The actual number of Hungarian immigrants to Canada is likely higher, however, as these figures do not include ethnic Hungarians from Romania who have presumably formed a significant proportion of arrivals to Canada from that Eastern European country.¹⁸

The 2006 census results suggest that the majority of recent Hungarian immigrants have settled in Ontario (65 percent), with a relatively small proportion in British Columbia (21 percent), Alberta (6 percent) and Quebec (5 percent), and only a few dozen arrivals in all other provinces and territories combined.¹⁹ When the number of recent immigrants is broken down by city of residence, however, it becomes apparent that a significant proportion of Hungarians have settled in a handful of cities in Ontario, as well as a several major urban centers elsewhere in Canada. Just over 35 percent of Hungarian arrivals between 2001 and 2006 ended up settling in Toronto, with 17 percent choosing Vancouver, 11 percent moving to Hamilton, 5 percent to Montreal, 4 percent to Calgary, 2 percent to London, and just under 2 percent made their home in the Ottawa-Gatineau region.²⁰

Hungarian Immigration, by Province (2001-2006)

The relatively steep decline in Québec's Hungarian population is one of the most striking features of the census results, especially when one takes into consideration data from the past three decades. In 1971, there were 12,605 Québec residents whose mother tongue was Hungarian. By 2001, however, this number had dropped to 7,315.²¹ Based upon the 2001 census results, historian NF Dreisziger observed that "only a large influx of Hungarian newcomers could avert the eventual decline of Hungarian language use in Canada to complete insignificance."

Although that large influx of Hungarian immigrants may not have materialized over the course of the past five years, the number of Hungarian speakers settling in Canada has increased and Ontario has been the primary beneficiary of these new immigrants. Yet this has not been enough to reverse the decline in Hungarian language use, which truly has been relegated to the private sphere and now serves as the primary language of communication mainly among the older generations.

Christopher Adam is a sessional lecturer in history at Carleton University

¹ "Overlooked from Overseas," *Leader Post*, (Regina, SK.) December 10, 2007, p.B6.

² *Ibid.*, B6.

³ Guillaume Bourgault-Côté, "Recul historique due français au Québec," *Le Devoir* (Montreal, QC), December 5, 2007.

⁴ *La Presse canadienne*, "Une source d'inquiétude, selon la SSJB," *Le Devoir* (Montreal, QC), December 5, 2007.

⁵ Andy Riga, "A minority on the island," *The Gazette*. (Montreal, QC) December 5, 2007, p.A2

⁶ Graemme Hamilton, "Promising signs for la belle province," *National Post*, (Don Mills, ON), December 5, 2007, p.A14.

⁷ *Ibid.*, A14.

⁸ Jedwab, as quoted in "A minority on the island," A2.

⁹ Canada 2006—"Language spoken most often at home by immigrant status and broad age groups, 2006 counts, for Canada, provinces and territories – 20% sample data," Immigration and Citizenship Highlights Table, 2006 Census, Statistics Canada (<http://www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table405.cfm?Lang=E&T=405&GH=4&GF=1&&SC=1&S=1&O=D>) [Accessed on: 26 December 2007].

¹⁰ Statistics Canada divides all language groups into two demographic categories, one of which counts those who are under 16 years of age, while the other represents all those who are 17 or above.

Ibid.

¹¹ For census purposes, the term "immigrant" includes anyone who at one point had landed immigrant status and includes all those who arrived in Canada before 16 May 2006. Ontario 2006 – "Language spoken most often at home by immigrant status and broad age groups, 2006 counts, for Canada, provinces and territories – 20% sample data," Immigration and Citizenship Highlights Table, 2006 Census, Statistics Canada (<http://www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table405.cfm?Lang=E&T=405&GH=4&GF=1&&SC=1&S=1&O=D>) [Accessed on: 26 December 2007].

¹³ British Columbia 2006 – "Language spoken most often at home by immigrant status and broad age groups, 2006 counts, for Canada, provinces and territories – 20% sample data," Immigration and Citizenship Highlights Table, 2006 Census, Statistics Canada (<http://>

www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table405.cfm?Lang=E&T=405&GH=4&GF=1&SC=1&S=1&O=D
[Accessed on: 26 December 2007].

¹⁴ 2006 Tabulations for Québec and Alberta — — “Language spoken most often at home by immigrant status and broad age groups, 2006 counts, for Canada, provinces and territories – 20% sample data,” Immigration and Citizenship Highlights Table, 2006 Census, Statistics Canada (<http://www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table405.cfm?Lang=E&T=405&GH=4&GF=1&SC=1&S=1&O=D>)
[Accessed on: 26 December 2007].

¹⁵ “Place of birth for the immigrant population by period of immigration, 2006 counts and percentage distribution, for Canada, provinces and territories – 20% sample data,” 2006 Census, Statistics Canada, (<http://www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table404.cfm?Lang=E&T=404&GH=4&GF=1&SC=1&S=1&O=D>)
[Accessed on: 26 December 2007]

¹⁶ Ibid.

¹⁷ The proportion of Hungarian arrivals stands at 0.2% when examining immigration figures between 2001 and 2006.

¹⁸ According to the 2006 Census, 28,080 Romanian citizens immigrated to Canada from 2001 to 2006, while the number of arrivals during the preceding five years stood at 16,605.

Ibid.

¹⁹ Ontario, British Columbia, Alberta and Quebec (<http://www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table404.cfm?Lang=E&T=404&GH=4&GF=1&SC=1&S=1&O=D>)
[Accessed on 26 December 2007]

²⁰ “Place of birth for the immigrant population by period of immigration, 2006 counts and percentage distribution, for census metropolitan areas and census agglomerations – 20% sample data,” 2006 Census, Statistics Canada, (<http://www12.statcan.ca/english/census06/data/highlights/Immigration/Table404.cfm?Lang=E&T=404&GH=8&GF=932&SC=1&S=1&O=D>)
[Accessed on: 26 December 2007]

²¹ Nándor Dreisziger, The Erosion of the Hungarian Linguistic Presence in Canada,” Hungarians from Ancient Times to 1956, (Ottawa: Legas, 2007), 187.

“A cicubarka és a hóvirág jelezte a tavasz kezdetét. Mint gyermek, sokszor dörgöltem orrom a puha barkába. A szatmári piacon kicsit még fázósan, de pirosposzsgás arcokkal ültek a nénik és árultak mindennemű tavaszi portékát. A kommunista időszak alatt gyermekkori versemet a tavasz kezdetéről cenzúrázták: “Itt a tavasz, itt van újra, elfogyott a véreshurka”, ugyanis húshiányról beszélni még gyermekeknek sem volt szabad...”

... A magyar népdalok zenevilága nyomot hagyott a munkáimon. Ilyen a nagybajuszú juhász furulyásza. Esőben, szőrével kifelé vagy befelé fordítja a juhász a bundáját?

Kedvencem a cigány jósnő. Néha bejöttek jósolni a cigányok - kávézaccból. Az asszonyok leültek a konyhában az asztal köré és nagy komótosan el kezdték mondani a jövőt. Házról házra jártak. Használt ruháért új edényeket adtak. Édesapám egyszer jénai taláért nekik adta legjobb nadrágját. Hujj, de megkapta a magáét édesanyámtól!...”

Székely Kinga

Székely Kinga

TAVASZOM

Sirály rikoltása tükrözik az égen
Ébredek tőle mint tavasz a légben
Hosszúkás hernyó morzsolgatva lépked
Röpülök szélsebest röpülök téerted

Robban a patak csilingelve csobban
Repesve száguldok tavaszodba mostan
Hosszúkás hernyó morzsolgatva lépked
Röpülök szélsebest röpülök téerted

Sárgarigó rebben meleg lég hullámán
Búbosbanka pihen zöldülő fa ágán
Kacsák andalogva riszálják farukat
Rebbennek, víz tükrén hintázzák magukat

Türelmes jérce tojásin kotolva
Zöldszemű fűszálak őrt állnak vigyázzba
Őzike némán tekint rám szemével
Kígyó sütkérez táncol a napfényvel

Robban a patak csilingelve csobban
Repesve száguldok tavaszodba mostan
Hosszúkás hernyó morzsolgatva lépked
Röpülök szélsebest röpülök téerted

Őzike némán tekint rám szemével
Kígyó sütkérez táncol a napfényvel
Dongó duruzsolva száll virágról világra
Isten lelke lélegz a kacagó virágba
Robban a patak csilingelve csobban
Repesve száguldok tavaszodba mostan
Dongó duruzsolva száll virágról világra
A te lelked lélegz a kacagó virágba

CANADIAN ARTIST WITH TRANSYLVANIAN HUNGARIAN HERITAGE KINGA SZÉKELY FLYNN

Kinga Székely was born in Szatmár, Transylvania. She grew up in communist era Romania. She experienced communism through trips with her school class to the fields to harvest corn. She enjoyed the experience and the folk songs they sang together during these trips. As a student, she distinguished herself when she won first place in the provincial Hungarian Literature competition with her creative writing piece based on a Hungarian folk song. However, the censorship of communism reared its head when she wrote a poem about spring, mentioning that blood sausages have run out by springtime.

She left Romania in 1989 when the revolution to overthrow the dictator Ceausescu started. At 13 years of age, she took care of her little brother and sister at the border and followed the instructions she was given "if they ask for your coats, give it to them, just make it across the border." The borders were closed down the day she left the country. She lived in Budapest, Hungary for 3 years. She currently lives in Toronto, Canada.

Kinga received her formal training in fine arts with the Faculty of Fine Arts at the University of Waterloo in Canada. She completed a studio specialisation with focus on printmaking, including various techniques such as etching, lino-cuts and collography. Her work has been exhibited and sold at the University. Her masterpiece, the lino-cut "Flora", has been chosen for the feature display.

As well, creative thinking enabled her to participate in an Enriched Mathematics Programme at the University of Waterloo. She completed a Mathematics degree at the University of Waterloo. Upon graduation, she worked on the development of Magnetic Resonance Imaging (MRI) software for Hitachi, which is most commonly used for the brain scanning of patients. She has had the opportunity to travel all around the world – Europe, Asia, Africa and North America, enabling her to immerse herself in various cultures. She actively

researched traditions, mythology, music and the folklore of several cultures. However, her roots, as a Hungarian, brought her back to the rich world of Eastern European folktales, folksongs and fairytales.

Her current creative imagery is heavily based on illustrations of Hungarian folkloric themes. For example, her "Folksong Trilogy" depicts three verses of the Hungarian folk song "Forest, forest." Furthermore, studying the trees of life she has encountered in other cultures brought her to explore this motif in the Hungarian culture. Her "Tree of Life" is inspired by Hungarian embroidery called "Nagyirasos." Additionally, she has explored stories by Transylvanian author Áron Tamási, such as "The change of the devil in Csik," as well as tales such as "Three eyes," from the Romanian author Ion Creangă, and the "Twelve dancing princesses" by the Brothers Grimm.

Kinga's work is characterised by strong outlines and wonderfully vivid colours. She works primarily with oil on canvas, but also likes to transfer some of the imagery to lino-cuts. Currently, she is working on a degree in Education at the University of Niagara to become a high school teacher of Mathematics and Visual Arts.

Flora. Self-portrait

KANADÁBAN ERDÉLYI MAGYARKÉNT SZÉKELY KINGA FESTŐMŰVÉSZ SOKOLDALÚSÁGA

Az erdélyi gyökerekhez ragaszkodó Székely Kinga festőművész - Szatmáron született, jelenleg Torontóban él és alkot - minden festménye tobzódik a színekben. Tematikája újszerűségével egzotikumnak is tekinthető: erdélyi népdalok, mesék, elbeszélések ihlette képek sorjáznak a műtermében.

Kinga gyermekkorát szülőföldjén töltötte, amelyet 1989-ben hagyott el, közvetlenül a Ceausescu uralmát megdöntő történelmi fordulat kezdetekor. Mint 13 éves "nagy", két fiatalabb testvérével kellett átkelnie a román-magyar határon nem kis veszedelmek közepette. Három évig élt Budapesten, azután került Kanadába.

Kinga a Waterloo-i Egyetem képzőművészeti és matematika szakán szerzett diplomát. Már egyetemista korában sorra állította ki és adta el különböző technikákkal készült grafikáit. Diplomamunkáját, a *Flora c.* linómetszetét az egyetem megvásárolta. Az egyetem elvégzése után munkahelye, a Hitachi cég révén eljutott Európa, Ázsia, Afrika különböző országaiba, beutazta Észak-Amerikát. Ez jó alkalom volt arra, hogy Kinga megismerkedjék a legkülönbözőbb kultúrákkal. Főleg a mitológia, a népek zenéje, folklórja és nemzeti hagyományvilága érdekelte. Élményeit képekbe örökítette. *ANépdal-tológia c.* képét a szép, közismert *Erdő, erdő, erdő...* kezdetű magyar népdalunk ihlette.

AzÉletfa c. képének motívumai a kalotaszegi nagyírásos vonalvezetését követik. Ezenkívül termékenyítőleg hatott rá Tamási Áron, Ion Creanga és a Grimm-mesevilág is.

Kinga jelenleg a Niagara Egyetem tanárképző fakultásán folytatja tanulmányait, miközben fest - többnyire olajjal -, fekete-fehér és színes linómetszeteket készít és verseket ír.

Kávézacc

Furulyáalom furulyámat

Székely Kinga

ÍTÉLETIDŐ A VADONBAN

Csip csöpp, csip csöpp, csöpög az eresz,
De nem csöpög, mert nincs eresz, és ház se.
Csip csöpp, csip csöpp, ha csuprom kiteszem tele,
A pocsolóákban látszik a világ másik fele.
Elcsúsztam, ne siess, várj te.

A mesebeli háromfejű sárkány

Kinga Székely Flynn

LULLABYE OF THE WICKED WITCH

Did I ever tell you
I am a witch
A wicked witch
I consort with spirits at night

Are you afraid now?
You suspected that much?

Did I ever tell you
Of my great
Grandmother
She placed enemies in her cavities
The old hag

Did you hear of a thing like that?
The wicked witch will steal you away
The wicked witch will take you
The wicked witch will blur your mind
The wicked witch will love you
But I have no heart
I am afraid I will hurt you.

Did I ever tell you
I eat hearts
For breakfast
And I have an old cavity
Inside it I will chain you
Are you not afraid?

Darling, don't you worry
Goodnight
Sleep tight
Dream of my multicolored soul
And the warm scent of lilacs in the wind.

Bárdossy Ildikó

**BALOGH JÁNOS: FÉNYES VONALAK CÍMŰ
KIÁLLÍTÁSÁRÓL A LÁTOGATÓ SZEMÉVEL****A rézgrafika üzenete ... megnyitó beszéd**

Bizonyára csodálkoznak, sőt mi több, csalódnak azok, akik egy ilyen izgalmas kiállításon szakmailag hozzáértő, professzionális megnyitó beszédre hangolták magukat. Ennek sajnos nem tudok megfelelni, hisz csak egy – művészetekre rácsodálkozó – civil, a művészi alkotó tevékenységet mélységesen tisztelő ember vagyok. Ez a tisztelet az itt kiállító művésznek, Balogh Jánosnak, ez a rácsodálkozás az itt kiállított műveknek, a rézgrafika képeknek, a rézhuzal kompozícióknak is megjár.

Magamtól, Önöktől is kérdezem, vajon egy kiállításon mi helye is van a kimondott szónak? Azt gondolom, sokkal inkább a belső hangnak, a mentális üzenetnek van, lehet jelentősége. Már ami a kiállított művek látogatókra gyakorolt hatását illeti. Miként is hat(hat) az alkotás – ez a sajátos „baloghjánosi világ” – az emberre? Például úgy, hogy eltűnik a kiállító terem, eltűnnek a kiállításra érkező vendégek, elhalkul, távolodik, tovatűnik, feledésbe vész a kiállítást megnyitó ember hangja is.

S csak mi maradunk. Az alkotás és a befogadó. Az alkotás felszívódik bennem, gyönyörködtet vagy felborzol, megnyugtat vagy felkavar, katartikus élményt hív elő vagy könnyel burkol be. S ekkor a szavakba gyömöszölt hatás megfogalmazásának, a kimondott szónak már nincs is olyan nagy jelentősége. A művekkal való találkozás nagyon is személyes, bensőséges folyamat. Mint ahogy maga az alkotó folyamat, a művészi önkifejező, önkiteljesítő folyamat is egyéni, mint ahogy a megszületett mű is (persze a maga eredeti mivoltában) egyszeri és megismételhetetlen.

Aki alkot – legyen szó gyermekről, ifjúról, felnőttről, íróról, szakácsról, asztalosról, építészről, rézgrafikusról – annak egyéni hangja van, vagy éppen magában az alkotó folyamatban adatik meg neki, hogy megtalálja előbb-utóbb a maga hangját, hangjait, a maga egyéniségét.

Honnan is ered, miből táplálkozik az itt kiállító művész egyéni hangja? A Pilisszentivánról elszármazott, a másfél évtizednyi alkalmazott grafikus létélményt is magáénak mondható alkotó így vall erről: „Az elindulás azokból a korai élményekből fakad, amikor kisgyerekként a pilisi szénbányák karbantartó műhelyeiben összeszedtem az elszórt rézdrótokat, csillogó huzalokat. Hajlítgatni kezdtem, különböző figurák, virágok, állatok kerültek ki az ujjaim közül.” (Budakeszi Hírmondó, 2002.)

Balogh János „világláttató”, s egyúttal önkifejező eszköze a fényvonal, a rézhuzal. Kíérlelte tehetséggel, fantáziával, kreativitással, kísérletező kedvvel a rézhuzal-grafika, a rézhuzal-képkötés sajátos – újszerű technológiával, gondos, precíz megformálással, szerkesztéssel társított módszerét. Rézzel rajzolni, mintázni, formázni??? Az iménti kérdésbe szövött verbális, fogalmi világ „látszat”-abszurditása, „látszat”-diszharmoniaja az alkotásba szőtt

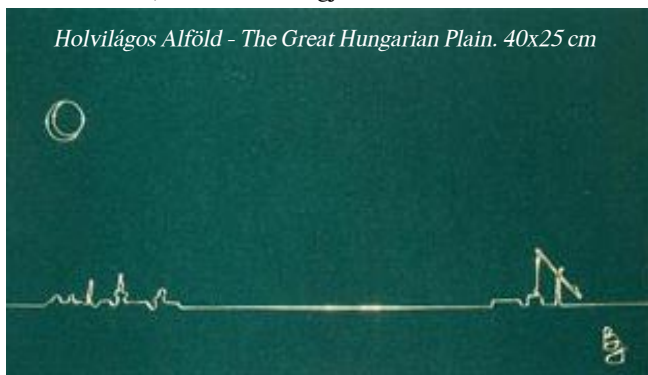
Szent Imre

Szent István

látható, a művészi kifejező eszközzel láttató érzéki világ harmóniájává teljesedik ki az alkotó keze nyomán. Olyan képi világot tár elénk, amelyben – talán furcsán hangzik – a kétdimenziós is háromdimenzióssá teljesedik. A kisplasztikák magukért beszélnek, de a falon függő képek is „kirakoncátlankodnak” a képkeretekből, térbeli formációk képzetét keltik, önálló életet élnek a befogadó fantáziájában.

A művészi kifejezésformákkal való találkozás mindig kicsit az önmagunkkal való találkozás élményét hívja elő. A fényvonal-grafikák, fényvonal-plasztikák rácsodálkoztatnak erre a harmonikus és dinamikus, nyugalmas és mozgalmas, meghökkenően ötletdús „baloghjánosi világra”, ami – egyszer csak azt veszed észre – minden érzékszervedet, de szellemedet, érzéseidet is megmozgatja. Olyan érzetek jönnek elő, mintha ezek a művek felmutatnák neked a portré- és karikatúrarajzolás meta-szemléletét, kiemelnék a látszat mögötti lényegét, mintha eléd tárnák a „humán-érték teljesség” igenlését. Érzed az ízeket, a bor zamatát, a tavasz illatát, látod és újraéled (prózai, zenés, vagy éppen tánc-) színházi élményvilágaid varázslatát, hallod a „nekedvaló” zene dallamát, a csened hangját.

Holvilágos Alföld - The Great Hungarian Plain. 40x25 cm

Magad előtt megjelenítéd Eck Imre koreográfiáit, a pécsi balett magával sodró, fiatalos lendületét. Előhívódnak benned Maurice Bejart szavai is: *A tánc olyan mint egy folyó. Nem lehet modernnek lenni úgy, hogy a koreográfus elfelejti a hagyományokat. Ha így cselekszik, kiönt a folyó. De a fejlődést sem hagyhatja figyelmen kívül, különben a meder kiszárad.* S ez a gondolat – most pedig azt veszed észre – ismét a kiállítás alkotójához sodor vissza, mert úgy érzed, Balogh János emberi-művészi lényegéhez tartozik a hagyománytisztelet és a modernség, az önazonosság és a folytonosság, az önmegegyezés és a kísérletezés.

Ruttkai Éva- Latinovits Zoltán emlékére

Köszönöm a kiállítás megálmodóinak és szervezőinek, hogy ebben a rohanó világban – ha csak egy pillanatra is – megállásra készítenek az ide látogatókat. Köszönöm a kiállító művészeknek, hogy kiállításának anyagában a balettművészet szimbólumain keresztül a pécsi művészetek, művészek előtt is tiszteleg, hogy alkotásaival hatást gyakorol ránk, mozgósít bennünket vérmérsékletünk, hangulatunk, mű-befogadó érzetünk szerint.

János egyik kiállításának vendégkönyvében az alábbi látogatói vélemény olvasható: *„Alkotni olyan, mint az addig nem létezőt világra hozni. Aki így alkot, Isten játszótársa lesz.”* Kívánok sok erőt, töretlen hitet és lendületet a további alkotófolyamathoz, ehhez az igazi, emberpróbáló, embergazdagító játékhoz.

A kiállítás vendégeinek pedig érző, értő töltekezést kívánok, tudván, hogy a szó elhalkul, elfogy, nem maradandó. A kép, a forma, a kompozíció, a fényes vonalak játéka, s azok mentális hatása kevésbé illanó, ránk tapad, velünk marad a kiállítás után is.

Glória - Glória 30x30 cm

100 ÉVE JELENT MEG A NYUGAT

Babits Mihály

ÖRÖKKÉK ÉG A FELHŐK MÖGÖTT

VALLOMÁS HEYETT HITVALLÁS

Az első könyvem első oldalára a »soha-meg-nem-elégedés« himnuszát írtam be... Nincs jogom hát panaszkodni, ha ma is elégedetlenül futok még; sokat szereztem, sokat el is dobtam; egy vállrándítással; gesztusaim idegesek voltak és türelmetlenek; soha le nem ültem egy pillanatra sem; gazdagságomban szegénynek éreztem magamat és fáradtságomban nyughatatlannak; nem csak a könyvembe, homlokomra is fel van írva a »soha-meg-nem-elégedés«. Futottam hősen, szüntelen, lélekzetlen; olykor szinte elbukni látszottam; s hasonlítottam ahhoz a fához, melynek koronáját földig csapja a szél... Mi tart fönn? Mi a gyökér, mely nem szakad el? mely elpusztíthatatlan táplál valami kimeríthetetlen erővel? »A hit az élet ereje: az ember, ha egyszer él, akkor valamiben hisz... Ha nem hinné, hogy valamiért élnie kell, akkor nem élne...« Ezek a szavak, Tolsztoj szavai, járnak az eszemben, s vizsgálom, mit hiszek?

Ó, örökkék ég minden felhők mögött; kiirthatatlan optimizmus!

Hiszek abban, hogy élni érdemes. Talán nincsen célja és értelme, mert »cél és értelem« emberi fogalmak: a világnak nincs rájuk szüksége. A világ több, mint minden emberi; hiszek a világban, mert eszem el nem éri.

S mégis hiszek az észben, hogy ameddig ér, hűséges szolgálja annak a Valaminek, amit el nem ér... Építse életünket: s ahogy egy vers jobb lesz és nem rosszabb, ha az ész építi (csak ott álljon az építész mögött a gazda is!) - akként legyen már egyszer jobb életünk. Esztelen iszonyokon ment át Európa (esztelen volt az én életem is): jöjjön most már az Ész!

Én hiszek a harcban, az ész harcában a vak erők ellen, melyek: a világ vak erői, vagy az én lelkem csüggedései és indulatai... Igaz: ezek a vak erők hozzátartoznak ahhoz a minden észnél magasabb Valamihez, amiben végre is meg kell nyugodnom: de a harc is hozzátartozik, s az is, hogy eszem a saját törvényeit kövesse, s aszerint vezessen... Magunk is részese vagyunk tán a vak erőknél: de ezt bízzuk csak a vak erőkre...

Vallom azonban a bölcsességet is: harcom nem megy túl a józanság vonalán: magamban is érzem ami ellen küzdök, s tudom, hogy minden rombolás engem rombol. Nem is rombolni akarok, inkább építeni: az ész halkán hassen a tényekre, mint a delej: nem ellensége az erőknél, hanem egy erő a többi közt, együtt építve velük. Az erők a múlt, az ész a jövő: egymásba kapaszkodó fogaskerék.

Magyar vagyok: lelkem, érzésem örökséget kapott, melyet nem dobok el: a világot nem szegényíteni kell, hanem

gazdagítani. Hogy szolgálhatom az emberiséget, ha meg nem őrök magamban minden színt, minden kincset, ami az emberiséget gazdagíthatja? A magyarság színét, a magyarság kincsét! De mily balga volnék, ha ugyanakkor más színt, más kincset el akarnék venni, vagy meggyengíteni!

Én hiszek a testvériségben: a színek együtt adják ki a képet, a hangok együtt adják a koncertet. Nemzet ne a nemzet ellen harcoljon: hanem az ellen, ami minden nemzet nagy veszélye: az elnyomás és a rombolás szelleme ellen! Micsoda leckét kaptunk ebből éppen mi, magyarok! És micsoda hiba: másnak tenni, amit magunknak nem kívánunk - holott már avval, hogy másnak megtettük, ajtót nyitottunk neki, hogy velünk is megtörténhessék.

Én katolikus vagyok; azaz hiszek a nemzeteken felülálló, egész világnak szóló katolikus igazságban! Másszóval: hiszek igazságban, mely túl van a politikán, életünk helyi és pillanatnyi szükségletein: az én egyházam nem nemzeti egyház! Nem vagyok puritán: az én üdvösségemnek nem elégséges az, ami szükséges: ami itt és most szükséges.

Hiszek a feleslegben. Abban, ami túl van családon és fajon; abban, ami túl van a meszelt falakon. Elvégre lehet élni meszelt falak közt is; de ez nem katolikus élet. A fal véd; de zár is. Én képeket akarok látni a falakon, hogy újra kinyissák elem a világot...

Hiszek a művészetben, mely kinyitja elénk a világot, mely kiröpít a pontból és pillanattól, mely katolikusává és a kozmosz polgárává avat; l'art pour l'art ez és mégsem l'art pour l'art: mert éppen az, hogy nem helyi és pillanatnyi célért harcol, éppen az teszi egy nagyobb ügynek harcosává. Hiszek a művészetben, mely nem tagad meg semmit, se a l'art pour l'art-ot, sem a naturalizmust; de túlnő mindenikén, mert nem rabja semminek. Hiszem, hogy érdemes...

Hiszek a lélekben, mely szereti a világot; annyira szereti, hogy újracsinálja, annyira szereti, hogy meg sem elégszik vele. Ha érdemes a világ, érdemes szeretni is, érdemes másolni, érdemes a fantáziának folytatni is. Hiszek az alkotásban, mely a lélek nyelve; nem mindenkié, csak a magosabb lelkeké; mint a nyelv sem minden állaté. Hiszek a munkában...

Caleta ta cala. Ami szép, az nehéz; az anyag ellenáll, s az én lelkem csüggedései és indulatai Hiszem, hogy ez a nehézség is hozzátartozik a szépséghez, mint a harc és szenvedés a világhoz. Hiszek a harcban, mely szüli a vágyat a békére.

S hiszek a békében. Hiszek a harmóniában, melyre vágy a lélek, a szépségben, melyért kiáltoz az anyag, a szeretetben, melyért epednek a népek. Hiszek a nehézben, hogy nem lehetetlen! Ha nem hinnék benne, magam tenném lehetetlenné. Oly bűn, melyre nincsen föloldozás. Csak a hit teheti lehetségessé.

Ember vagyok, s hiszek egy emberben. Nem is az emberben. Az ember vakon botorkál; de a világ nyitja és súgja útjait. Az ember primitív lény, de az állat még primitívebb. Nem állatot kívánok, nem is embert! Többet!

S ha néha elfáradok, s az állatot és anyagot irigylem: ez nem hitem megtörése, csak erőm, mely nem semmi, de nem fogy el. Hiszem... Nyugodt kincské lesz és örök haszonná.

96 ÉVE SZÜLETETT ÖRKÉNY ISTVÁN

LELTÁR

Dombos táj (zivatar után) 3 gomolyfelhő, 1 halastó, 1 gátörház, 1 férfi (az ablakon kihajolva), 1 kiáltás, 1 jegenyesor, 1 sáros út.

Kerékpárnyom (a sárban), 1 női kerékpár, 1 kiáltás (az előbbinél hangosabb), 1 pár szandál, 1 szoknya (a szélben lobogva, a csomagtartót csapkodva), 1 milflormintás blúz, 1 darab amalgámtömés (fogban), 1 asszony (fiatal), 1 kiáltás (még hangosabb).

Új kerékpárnyomok. 1 becsukódó ablak. Csönd.

ÖRÖMHÍR

Vecser Mihály és neje sz. Koszta Teréz ezúton tudatják rokonaikkal, szeretteikkel és barátaikkal, hogy megszületett első fiúgyermekük ELEMÉR, leendő ágybavizelő, iskolakerülő, házasságszédelő, alkoholista, többszörösen visszaeső áruházi tolvaj, egyrendbeli erőszakos nemi közöszlést követően a váci fegyház jó magaviseletűrabja, a majdan felépülő XX. ker. Szeretetház aggastyán lakója. Gratulációk: XX. Trombita u. 5.

FÜGGETLEN MAGYAR RÁDIÓ TORONTO Főszerkesztő: Bede Fazekas Zsolt Minden szombaton d.u. 5-től 7-ig

AZ AM 530-AS
KÖZÉPHULLÁMON

A TE RÁDIÓD
HANGOLJ RÁ!

<http://www.magyarradio.ca>

TORONTO'S HUNGARIAN CHANNEL
PRODUCER: ZSOLT KÖVESSY
MAGYAR TV
TORONTO MAGYAR SZEMMEL, MAGYAR
SZÍVVEL
EMAIL: magyartvtoronto@yahoo.ca
www.hccc.org

EFFECTIVE RÉSUMÉ WRITING FOR NEW IMMIGRANTS

By Surranna Sandy, CPRW, CEIP

In today's job market, the résumé - a document that provides an overview of your experience, education and skill set - is the number one request of potential employers.

Your résumé should answer the following questions:

- What expertise do you offer a potential employer?
- What added value you brought to your prior employers through measurable achievements?
- What education qualifications and certifications do you bring?
- What are you like to work with?

How do you write a high impact résumé?

Be relevant. Be concise. Be results specific. Be honest.

A high impact, effective résumé will:

- Demonstrate how you will meet an employer's needs
- Convey the qualifications and abilities you offer for the job you want
- Show results and your qualifications in action
- Identify your career path
- Be attractive to the reader through a professional format
- Is concise and easy to read
- Let the reader see your skills, knowledge and abilities
- Be grammatically correct and spelling error free

What is included in a professional résumé?

To be effective, it is critical that your résumé effectively links your qualifications to a specific job target. It should outline your career progression, education & training, technical and personal skills, languages spoken, professional affiliations, awards & recognition, and any community involvement.

A basic résumé layout should open with a profile or qualification summary. For examples of high impact professional summaries, you can review sample résumés at <http://www.resumesolutions.ca>.

Kati Reikai

THE 1930s: THE MAKING OF "THE NEW MAN"

NATIONAL GALLERY OF CANADA, OTTAWA

A visit to Ottawa's magnificent Moise Safdie-designed National Gallery of Canada to admire its permanent collections is always a great pleasure and will be even more so this summer. From June 6, 2008 to September 7, 2008, an extraordinary exhibition will be held there titled "The 1930s: The Making of 'The New Man'".

The theme of this remarkable exhibition is the link between art and biology. It explores, through the art, the destructive concepts of certain depraved government leaders of the 1930s who focused their energies on eliminating the works of "degenerate artists" and ordering the creation of "superman" to people a "Master Race". Such misguided ideologies and manias were fueled by the totalitarian regimes of Germany, Italy and Russia at the time. Many artists were trapped into lending their creativity to illustrating the propaganda of their respective governments. This state of affairs inevitably led to disturbing tensions in the art of that period.

A curatorial committee that includes Pierre Theberge, Director, National Gallery of Canada, Jean Clair, former Director of the Picasso Museum, Paris, Constance Naubert-Riser, Professor Emeritus, Université de Montreal and Ann Thomas, Curator, Photographs, Collections and Research, National Gallery of Canada, has gathered an extraordinary collection of the works of almost all the most renowned artists of the 1930s. The Exhibition displays 208 works by 103 artists; paintings, sculptures, photographs, works on paper and film. It offers a unique opportunity to see these superstars of the art world under one roof at one time. Among the European greats are: Jean Arp, Salvador Dali, Max Ernst, Alberto Giacometti, Russian-born Wassily Kandinsky, Hungarian photographer, Andre Kertesz, Joan Miro, Pablo Picasso. North America and Mexico are represented by Ivan Le Lorraine Albright, Hart Benton, Alex Colville, photographer Walker Evans, Jackson Pollock, Diego Rivera, and Grant Wood, and many more.

It is well worth renting an audio guide to the Exhibition's nine sections: Genesis, Convulsive Beauty, The Will to Power, The Making of the 'New Man', Mother Earth, The Appeal of Classicism, Face of our Time, Crowds and Power, and The Charnel House. The guide is an excellent tool, providing a wealth of information about the Exhibition's themes and its artists.

There is also a first-class, 400-page catalogue to accompany the Exhibition. It has an introduction by the previously noted Jean Clair and is divided into nine chapters, each relating to a section of the Exhibition, and written by members of the curatorial team.

Rarely are so many artists' works, all from the same period, available for viewing in one place at one time. It is a not-to-be-missed Exhibition, in itself well-worth a visit to Ottawa.

"The 1930s: The Making of 'The New Man'" opens on June 6, 2008 and runs through the summer until September 7, 2008 at the: National Gallery of Canada, 380 Sussex Drive Ottawa, Ontario Telephone: (613) 998-8888 or 1-888-541-8888

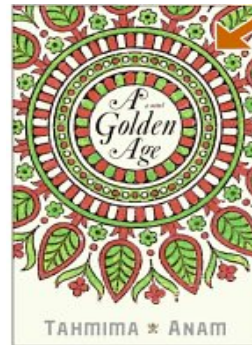
Christian Schad, Portrait of Dr. Hausteine (1928).

A GOLDEN AGE

BY TAHMIMA ANAM

HARPERCOLLINS PUBLISHERS LTD.

Tahmima Anam's first novel is a remarkable revisiting of the almost-forgotten events of the 1971 Bangladesh War of Independence from Pakistan, placed within a framework of the trials and tribulations of the groups of citizens and their families involved.

From its very beginnings in 1948, Pakistan has been in turmoil. A Muslim country carved out of the partition of India, it became East and West Pakistan with a distance of more than 1000 kilometres between the two regions. The rule of the West over the East, viewed by the East as the equivalent of colonialism, soon became untenable.

Born in Bangladesh in 1975, Anam weaves the fate of her protagonists through the rising political tensions between East and West that eventually lead to a bloody war.

The tale is told through the struggles faced by a widow in Dhaka, the capital-to-be of the future Bangladesh, in her efforts to raise and protect her two children, both of whom are university students deeply committed to the revolution. It is their relationship to each other, to their friends and neighbours and to the horrors of the revolution that are so compelling. Anam's strong sense of character and her talent for detailed description create the perfect tension between her characters' everyday lives, their varied, often high-strung emotions and the ever-increasing dangers of their political and military strife.

Joy, sorrow, loss, suffering, and redemption are all handled with great sensitivity and understanding. Complex relationships work their way into the narrative of the civil war itself, the personal dramas paralleled with the inevitable tragedies of history and war.

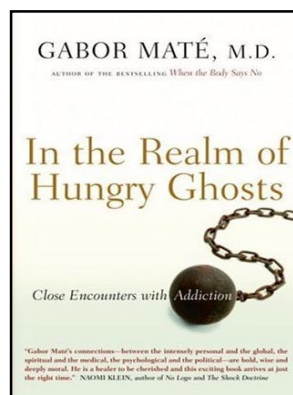
The reader is immediately engaged by Anam's tale, its authentic settings and characters. She creates an all-important sense of mystery from the very start and maintains it throughout. Her characters are worth caring and worrying about. Their joys, sorrows, concerns, and catastrophes are willingly shared by the reader.

Impossible to put down once begun, this book is highly recommended for both its elegant and captivating style and its historical relevance.

IN THE REALM OF HUNGRY GHOSTS: CLOSE ENCOUNTERS WITH ADDICTION

BY GABOR MATE, M.D.
KNOPF CANADA

Dr. Gabor Mate's latest book deals with the often taboo side of addictions, penetrates the many forms of addictions that exist, their likely origins and the incredible difficulties in overcoming most of them.

Former medical columnist for The Globe and Mail newspaper, and still a frequent contributor of columns on issues of health and parenting, Dr. Mate's background in medicine includes a family practise, palliative care and, in the last eight years, working as staff physician at the Portland Hotel, a residential 'harm-re-education' facility located in Vancouver's Downtown Eastside, well-known as a drug addict's haven.

The hotel is peopled with patients suffering from life-threatening drug addictions, mental illness, hepatitis C and HIV/Aids.

Addictions, Dr. Mate points out, are relative in the amount of harm they might cause but all spring from similar sources, a void due to a lack of nurturing, self-worth, beliefs of any kind, or sound relationships beginning at a very early age. Drugs, alcohol, tobacco, work, food, sex, gambling, shopping can all become excessive and develop into addictions. Dr. Mate, himself, confesses to an addiction to classical music and he describes his own struggles with compulsive behaviour. The crux of the book, however, is Dr. Mate's explanation of the roots of addictions and their tragic consequences by means of descriptions of the case histories of his actual patients, their backgrounds and the steep climbs they all faced and are still facing in their attempts to curb or overcome them. The words and photographs of these addicts are heart-wrenching as they open themselves up to what must be painful scrutiny.

Dr. Mate relies on an amalgam of his personal clinical experience, insights and scientific findings to back up his theories and the compassionate policies and care he believes will help all addicts to recover and/or not relapse. He advo-

cates a caring approach to helping addicts similar to the Alcoholics Anonymous Twelve Step Program, as he points out that addicts are not born; they are made, by forces often beyond their control such as abusive parents, catastrophic social environments, a sense of emptiness, or pressures from the temptations of the conspicuous consumer society that surrounds them.

Dr. Mate's view on the source of addictions as often resulting from poor or negligent parenting and the fact that addiction "exists not because of yourself, but in spite of yourself" has, he believes, played a positive role in the lives of recovering addicts. Placing blame on other than oneself frees addicts to focus on their path to recovery.

This is not an easy book to read but Dr. Mate's first-hand acquaintance with addictions through working with his seriously self-endangering addicted patients, his always humane approach and his writing skills make the effort well worthwhile. For those with serious or even mild addictions it might offer a solution or even be a life-saver.

THE SHAW AND STRATFORD FESTIVALS

Apart from the joys of warm weather and no snow, every summer brings the pleasures of first-class entertainment at the Shaw and Stratford Festivals. This season is no exception.

At the Shaw's three theatres the lineup is a cornucopia of drama, comedy and musicals.

The Festival Theatre is the venue for George Bernard Shaw's racy Mrs. Warren's Profession, J.B. Priestley's Mystery with a twist, An Inspector Calls, the delightful, New York City-based Leonard Bernstein/Betty Comden/Adolph Green musical, Wonderful Town, Follies: In Concert, penned by James Goldman with music and lyrics by the inimitable Stephen Sondheim.

The Court House Theatre presents a wonderful production of Sondheim's A Little Night Music, the North American premiere of Githa Sowerby's 1924 play, The Stepmother and Ann-Marie MacDonald's "Gothic comedy", Belle Moral.

At the Royal George Theatre, Getting Married is George Bernard Shaw's "witty and provocative" analysis of that complex institution known as marriage; The Little Foxes, Lillian Hellman's ode to "the power of greed"; Terence Rattigan's After the Dance, the frivolity before the storm of World War II, and The President, Ferenc Molnar's hilarious comedy about a bank president, the heiress in his care, and a taxi driver she secretly marries, a special treat and highlight for us Hungarians.

Not only are the productions at the theatres more than worth the drive to Niagara-on-the-Lake, but planning a trip of a few days is a perfect way to see several shows and to enjoy many of the region's other tourist attractions, excellent dining spots and splendid wineries.

The **Stratford Shakespeare Festival** has an equally compelling lineup this year.

The Festival Theatre is home to two productions directed by Stratford's new Artistic Director, the phenom, Des McAnuff; Shakespeare's Romeo and Juliet and George Bernard Shaw's Caesar and Cleopatra, starring Stratford veteran, Christopher Plummer as Caesar. Ben Carlson as Hamlet is said to be giving "the performance of a lifetime" as the Danish prince. He also appears as Tranio in The Taming of the Shrew; Martha Henry and the amazing Brian Dennehy lead the cast of All's Well That Ends Well, directed by Marti Maraden.

The Avon Theatre has a rollicking, fun-filled production of Meredith Willson's classic musical, The Music Man and a captivating production of Kander and Ebb's Cabaret. The Deutsches Theater Berlin's production of Gotthold

Ephraim Lessing's Emilia Galotti will be presented in German for five unique performances in November.

Longtime Stratford director, Michael Langham is back to helm Shakespeare's Love's Labour's Lost and There Reigns Love, a one-man show devised and performed by the renowned British actor, Simon Callow. Martha Henry plays Hecuba in Euripides's The Trojan Women; Lope de Vega's "Fuente Ovejuna", in a new English version, rounds out the Avon's program.

The Studio Theatre presents a double bill of Samuel Beckett's Krapp's Last Tape and Eugene O'Neill's Hughie, both starring Brian Dennehy. Joanna McClelland Glass's Palmer Park and Moby Dick, adapted from Herman Melville's novel by Morris Panych have their world premieres at The Studio.

Lastly, Shakespeare Universe (Her Infinite Variety), an outdoor theatre experience written and directed by Peter Hinton, takes place out-of-doors in the new Festival Pavilion located on the Discovery Centre grounds beside the Festival Theatre.

Like the Niagara-on-the-Lake region, Stratford and its surroundings have many charms that warrant a multi-day visit with many entertaining options to fill the time before, between and after the shows.

For complete Shaw and Stratford Festival details, schedules and to order tickets, go to:

Shaw Festival: www.shawfest.com

Stratford Festival: www.stratfordshakespearefestival.com

To order Festival guides or tickets by telephone, call:

Shaw Festival: 1-800-511-7429

Stratford Shakespeare Festival: 1-800-567-1600

FELVIDÉKI KÖRÚT 2008. SZEPTEMBER 16-27.

ÁR: \$2.795

TOVÁBBI FELVILÁGOSÍTÁS:

COLUMBUS TRAVEL

416-224-5800

WILLERDING ISTVÁN

416-492-5542

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítünk Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.

Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

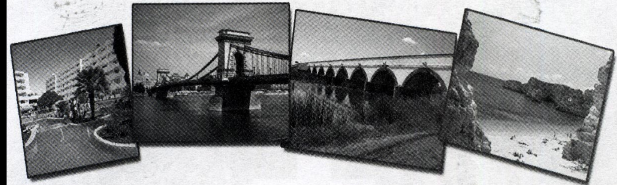
www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDIJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

COLUMBUS TRAVEL

A hivatalos magyar utazási iroda 1960 óta

311 Sheppard Ave. E., Toronto, ON M2N 3B3

416.224.5800

Toll Free: 1.866.853.9304 * Fax.: 416.224.5459

1262 Hurontario St., Mississauga, ON L5G 3H3

905.271.1271

Toll Free: 1.800.390.5292 * Fax.: 905.271.7255

**HIRDESSZEN FOLYÓIRATUNKBAN!
A HIRDETÉS MAGÁBAN FOGLALJA
AZ ÉVI ELŐFIZETÉST**

**ADVERTISE IN THE KALEIDOSCOPE
MAGAZINE!**

the coffee mill

MAGYAR ÉS EURÓPAI ÉTELEK
A legfinomabb bécsi szelet,
gulyásleves

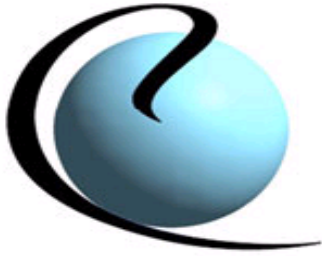
Borjúpaprikás galuskával
Nagy saláta- és szendvicsválaszték
Likőrengedéllyel rendelkezünk
45. éve állunk vendégeink
rendelkezésére!

Minden nap nyitva
d. e. 10-től este 11-ig
Pénteken és szombaton este 12-ig
99 Yorkville Ave., Toronto, Ontario
416-920-2108
Élőzene péntek, szombat
és vasárnap este

**Olvassa a Montreáli
Magyar Krónikát! Kapható a
torontói Magyar Házban**

www.magyarkronika.com

Gyors barátságos szolgáltatás kedvező áron!

CORVINA
Printing & Design

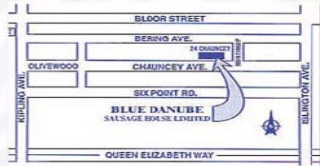
Fekete-fehér/Színes Nyomtatás
Fekete-fehér/Színes Fénymásolás
Szkennelés, Fax szolgáltatás
Web és Grafikus Tervezés
Számítógép javítás, telepítés
Névjegykártyák, Borítékok,
Szórólapok, Naptárak, Könyvek
Meghívók, jegyek, katalógusok

830 St. Clair Ave. West, Toronto, ON.
Tel: 416-658-3434, Fax: 416-658-6613
e-mail: info@corvina.ca, www.corvina.ca

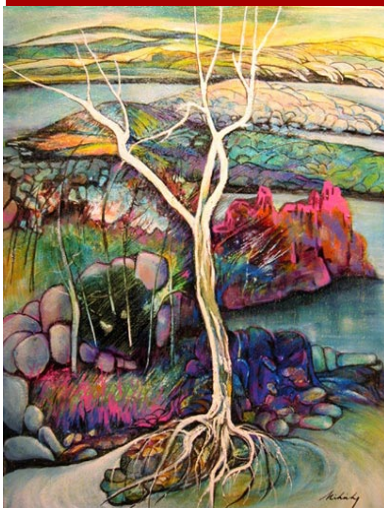
BLUE DANUBE
SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar áruk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

Magda Mihály
Artist

22 Martin Crescent,
Toronto, ON, M4S 2V4
Tel.: 416-484-8773
Fax: 416-484-8748

E-mail:

Magda@Mihaly.com
www.MagdaMihaly.com

SZENT GYÖRGY

BARANTA KLUB

<http://szentgyorgybaranta.extra.hu>

GOLD & WOOD
PARIS

delta OPTICAL

A uniquely irresistible optical shoppe,
which will facilitate the latest in fashionable
eyewear and also provide impeccable
functionality with maximal comfort.

Collections like: Theo, Zenka, Face & Face,
Alain Mikli, Starck, Lindberg, Gold & Wood,
ic! Berlin and more

SQUARE ONE MALL - 100 City Centre Drive, Mississauga, ON,
L5B 2C9; Tel.: 905-896-4030; Fax: 905-896-4031

FAIRVIEW MALL - 1800 Sheppard Ave. East, Toronto, ON,
M2J 5A7; Tel.: 416-491-1115; Fax: 416-491-1146

HILLCREST MALL - 9350 Yonge Str., Richmond Hill, ON,
L4C 5G2; Tel.: 905-883-1144; Fax: 905-883-1148

Magyar szívrrel, kanadai fogorvosi tudással...

DR. DENCS KATALIN FOGORVOS
DENTAL SURGEON, TORONTO

TEL: 416-222-7979

- ➔ Fehér porcelán koronák, hidak, fogfehérítés
- ➔ Fogszabályozás felnőtteknek, gyerekeknek
- ➔ Tömések, gyökérkezelések, szájszészet
- ➔ Kanadai megelőző rendszeres fogtisztítások
- ➔ Visszatérő fejfájások, nyaki fájdalmak és alvási zavarok kezelése, amelyek fogászati eredetűek

- 280. Sheppard Ave. East #213
- Yonge St. és a Bayview Ave. között félúton
- Ingyenes felszíni és földalatti parkolóhelyek

